

Sveta stolica vsa zapletena v posvetno politiko

NAPOR Vatikana za prepredenje ZVEZE ANGLIJE IN FRANCIJE Z RUSIJO. — NAKLONJENOST CERKVE OSIŠCU RIM-BERLIN

Vatikanska diplomacija se na vso moč trudi preprediti sklenitev zveze med demokratičnimi državami in sovjetsko Unijo, ker bi postala nevarna politiki Berlina in Rima. Ameriški žurnalisti v Evropi, med njimi Edgar Ansel Mower, opisujejo naklonjenost novega papeža tretjemu rajhu, vzlic Hitlerjevemu preganjanju katoliške duhovščine in plenjenju cerkvene imovine.

Sovraštvo do Rusije

Vzrok temu je sovraštvo papeža in njegovih diplomatov do sovjetske Rusije. V ta namen je pripravljen stokrat rajše pomagati Mussoliniju in Hitlerju kot pa taktiki za pomirjenje Evrope in utrjevanju demokracije.

Ze pred več tedni je papež predlagal konferenco zastopnikov Nemčije, Italije, Poljske, Francije in Anglije za "rešitev medsebojnega nesporazuma". Iz nje bi bila Rusija izključena, kakor je bila v Monakovu, in kakor takrat, bi dobila Hitler in Mussolini tudi zdaj nekaj zastoj na stroške kake male dežele, v tem slučaju največ na račun Poljske.

Proti vmešavanju cerkve

Dasi je Poljska katoliška dežela, je njena vlada papežu namignila, da ji je ljubše, če se on v spor med njo in Hitlerjem ne umešava. Tudi angleškim in francoskim diplomatom bi bilo nekako pod častjo, da bi se podajali na zborovanja pod vplivom in vodstvom Vatikana, o katerem vedo, da služi vseskozi Mussolinijevi politiki.

Pomoč Hitlerju

V boju zaradi Čehoslovaške je Vatikani neposredno pomagala vladi v Berlinu uničiti to re-

publiko, ker je imela svobodno-miselno, demokratično vlado, namesto "katoliško", kot so jo hoteli Slovaki. Slovaška duhovščina je delovala v zvezi s Hitlerjem za zrušenje republike z vednostjo in odobritvijo Vatikana. Vatikan ni imel niti ene dobre besede v korist neodvisnosti Čehoslovaške, pač pa je s pomočjo svoje klerikalne stranke na českem in Slovaškem ruval za njeno oslajenje.

Podpora cerkve imperializmu

Ko je Mussolini začel svojo vojno za osvojitve Etiopije, mu je cerkev v naprej obljubila svoje sodelovanje in blagoslov. Ljula ter navduševala italijanske čete. Moritev Etiopcev so visoki cerkveni dostojanstveniki v Italiji označevali za "prinašenje križa in rimske civilizacije v zaostalo deželo".

Cerkve v Italiji je enako odobrila naval Mussolinijevih armad v Albanijo, torej je jasno, da ni za mir, ampak le za sodelovanje v politiki osi Berlina in Rima. Vatikan kliče ves svet v boj proti "komunizmu" v pomoč fašističnim silam. Naravno, da mora biti cerkev v taki politiki tudi sama fašistična.

Skuinje primorskih Slovencev

Kako resnično je gornja trditev, vedo Slovenci na Primorskem, za katere se ni sveta stolica niti malo zavzela, pač pa POMAGALA Mussoliniju z vsem svojim cerkvenim aparatom pri poitalijančevanju našega naroda, pri gojitvi špijonaže in zatiranju zadnjih ostankov civilnih svobodščin.

Prijateljstvo cerkve do Mussolinija in Hitlerja je razvidno (Nadaljevanje na 3. strani.)

Konec ljudske fronte v Franciji

Konvencija francoske socialistične stranke je s 5.490 proti 1.761 glasovi sklenila, da kar se nje tiče, je ljudske fronte v Franciji konec. S tem je bilo zaeno zaključeno, da preneha tudi zveza med komunistično in socialistično stranko.

Bitko je izgubil Leon Blum, ki se je ogreval za kooperacijo s komunisti, za oboroževanje in proti taktiki, ki je privedla v monarhski mir. Opozicijo proti Blumu je vodil strankin tajnik Paul Faure. On je pacifist. Rajše bi dal koncesije Hitlerju Nemčiji kot pa Francijo zapletel v vojno. On smatra, da je Hitler produkt napak Versailleske mirovne pogodbe in se ga ne bo odpravilo z ustvarjanjem novih napak. Poteku socialistične konvencije v Nante-su je za napeto pozornostjo sledila ne samo vsa Francija nego vsa politična javnost v Evropi. Okrog 8.000 delegatov je odločevalo o bodočnosti svoje stranke in delavskega gibanja v Evropi vohbe. Faure, ki je bil pred nekaj meseci še v manjšini, je imel kmalu večino, ker delavstvo Francije ne želi ničesar bolj kakor prepredenje vojne. Končna resolucija je bila stvar sporazuma med obema frakcijama. Paul Faure je v kompromisu uveljavil svoje stališče, da je treba še poskušati zadovoljiti

ti "gladne" države na račun onih, ki žive v zadovoljstvu, zato da bodo vse živle v miru. Blum pa ima v isti sporazumni resoluciji uveljavljen svoj nazor, da je treba vse mir ljubše dežele tesno zediniti v mirovno fronto.

Komunistična stranka v Franciji je zdaj spet izolirana. Njen ugled je od lani do zdaj jako padel. Tudi angleška delavska stranka je z veliko večino odbila predlog komunistov za sodelovanje z njimi.

V prizadevanjih za uničenje

BREZPOSELNI V DVOJNEM IZBRABLANJU

Klic prijateljem na agitacijo za nove naročnike Proletarcu

Uprava tega lista je nedavno apelirala na zastopnike in druge prijatelje za več sodelovanja pri kolektanju poteklih naročnin in v agitaciji za nove naročnike.

Proletarec ima v tej dolgotrajni krizi velike težkoče. Dohodki so vsled zmanjšanja števila naročnikov jako padli. Organizirane kampanje za razširjenje lista že dolgo nismo imeli. Po mnogih letih smo se lani spet obrnili na društva za gmotno podporo. Večinoma se je Proletarec v zadnjih dvasetih letih vzdrževal z rednimi viri in s tisto podporo, ki so mu jo prispevali v tiskovni sklad zastopniki in naročniki brez kampanje. Znašala je povprečno le nekaj sto dolarjev na leto. Zdjaj pa je list v položaju, ko izdatkov s temi dohodki ne bo mogel več kriti vzlic ekonomskemu poslovanju v uradu. Potrebuje več naročnikov, več oglasov in več prispevkov v tiskovni sklad.

Ako se te naloge loti vsaj dve što zastopnikov in drugih prijateljev Proletarca, bomo težkoče skupno vendarle zmagovali vzlic krizi. Proletarec je vreden, da ga ohranimo. Torej storimo zanj kolikor kdo more. Predvsem, pridobimo mu novih naročnikov in s tem novih čitateljev ter prijateljev.

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Nad milijon volilcev v Chicagu je pri zadnjih volitvah za sodnike ostalo doma, ker niso imeli med kom izbirati. "Zmagala" je koalicijska lista demokratske in republikanske politične mašine, ki si sodnijska mesta že mnogo let delita sporazumno med sabo, delavske stranke pa ni, ki bi nastopila s svojimi kandidati. Komunisti in delavska nestransarska liga so agitirali za mašinske kandidata, da si med njimi pridobe "vpliv". Volitev se je udeležilo samo 37 odstotkov volilcev.

Svedsi nočejo s komunisti. Njihova zveza strokovnih unij je odklonila priporočilo angleške strokovne delavske zveze, da bi internacionala sprejela tudi unije v sovj. Rusiji pod svoje okrilje. Do letos je bil angleški kongres strokovnih unij proti sprejemu sovjetskih unij v internacionalo (v mednarodno zvezo strokovnih unij, v kateri so najjačji faktor socialisti).

Radio program v češčini odnaja zdaj poljska vlada; večinoma novice, da bi jih čuli Čehi v "protektoratu", ker jim Hitler ne dovoli po svojih radostajah in v časopisju drugega kot nacijsko pobarvane vesti in nacijsko propagando. **Brezposelnost v Angliji** se

polagoma niža. Skupno število brezposelnih je bilo 15. maja 1.194.000, ali nad pol milijona manj kot jih je bilo 1. januarja. **Angleški kralj in kraljica** sta skončala svoj ceremonijalni uradni obisk v Kanadi in v Zedinjenih državah. V Washingtonu in New Yorku sta bila spremljana s tolikšnimi ovacijami in pompom, da bi večje in bolj navdušene niti v Angliji ne mogle biti. Morda pa Zed. države niso republika?

Anglija je roparica, je dejal Hitler, ker je ukradla Nemčiji po svetovni vojni kolonije. Zahteva, da jih Nemčiji čimprej vrne. Anglija je med tem pozvala nadaljnjih par sto tisoč fantov v prisilno vojaško službo.

V Kladnu na Češkem je bil ubit neki nacijski policai. Hitlerjev režim je občini Kladno naložil za ta zločin nad \$20.000 globe. Aretiranih je bilo mnogo Čehov. V Kladnu so morali biti za kazen vsi ljudje z ulic ob 6. in okna pa zaprta od 5. zvečer do 7. zjutraj. Sploh postaja Čehom v "protektoratu" čezdalje težje. Grozno je biti podjarmljenim pod "varstvom" brutalnega diktatorja, kakor je on.

Tom Mooney potuje po de-

General Franco ni še zmagal v Španiji

Fašistična vojaška oblast v Španiji je pozvala "lojalno" ljudstvo, da naj izda vsakega, ki je v času civilne vojne bil z republiko, žalil duhovnike, govoril nespoštljivo o vladi v Burgosu, ali zakrivil kak drug zločin. Nevedni, do smrti prestrašeni ljudje se zdaj kar kosajo kdo bo koga prej denunciral in armada s policijo vred ima polne roke dela z aretacijami, vojni tribunal z obsodbami na delo, in rablji z eksekucijami.

V Alicanti je v koncentracijski kempu 20.000 republikancev, na desetisoče jih je na prisilnih delih za hrano, tisoče kmetov so izgnali s kmetij in polja vrnilo cerkvi ter prejšnjim veleposestnikom, neštetim obrtnikom je vzela nova oblast licenco, ker so simpatizirali z republiko, učitelji, uredniki in odborniki delavskih organizacij iz prejšnje republikanske Španije pa so v trdnjaviških zaporih s poostrenimi kaznimi.

Ako bi general Franco res imel ljudstvo na svoji strani, bi mu ne bilo treba uvesti take strahovlade.

Kongres strokovne internacionale

Prihodnji ali VIII. kongres strokovne internacionale, ki se bo vršil od 5. do 8. julija v Curihu v Švici, bo imel pred sabo zelo težke probleme. Od njegovega zadnjega kongresa so padli po organiziranem delavstvu nadaljni udarci. Evropski in svetovni mir visi na niti. Fašizem nadaljuje z agresivnostjo.

V strokovni internacionali je organizirano delavstvo Francije, Anglije, Zed. držav (AFL in CIO), Belgije, škandinavskih dežel, mnogih južnih in centralnoameriških, delavstvo Švice, Nizozemske, Poljske in nekaterih drugih. Združenje s to internacionalo predlaga zveza delavcev v sovjetski Rusiji in posvetovanja o predlogu so se že parkrat vršila. Končala so se vselej brez rezultata. Ne dvomno bo o tem vprašanju obravnaval tudi kongres v Curihu.

35-letnica delavskih unij v Srbiji

Delavstvo v Srbiji letos praznuje jubilej 35-letnice strokovnega delavskega gibanja. Bilo je socialistično ob početku in je še danes vzlic naporom Jugorasa, da ga zađuši.

Problem Nizozemske

Na Nizozemskem je okrog 400.000 brezposelnih; izmed njih jih je 30 odstotkov brez dela že tri leta.

KOMUNISTIČNO VODSTVO V W. A. BO KONČALO ENAKO KAKOR V PREJŠNJEM U. C.

PREDLOGA ZA ODPRVO "POLITIKE" IZ WPA IN DRUGIH RELIJNIH AKCIJ. — POSETI ODBORNIKOV W. A. V RUSIJO. — NOVI RAZKOLI NA VIDIKU

Workers Alliance je organizacija brezposelnih. Ustanovili so jo socialisti in somišljeniki. Napredovala je hipoma, dočim je komunistična organizacija brezposelnih, zvana Unemployed Council, istočasno naglo padala. Začela je nazadovati čim so člani izvedeli, da je podružnica komunistične stranke. Odbor U. C. je uvidel, da svoje skupine ne bo mogel obdržati, ali jo še kdaj dvigniti na prejšnjo višino, pa jo je razpuštil in komunisti so dobili navodilo pristopiti v Workers Alliance.

Kmalu v vodstvu

Ni bilo dolgo, ko so dobili na svojo stran predsednika delavske alijance Davida Lasserja in nekaj drugih odbornikov. Normana Thomasa in drugih socialistov niso več vabili za govnike, pač pa komunistične agitatorje, toda jih niso oglašali za komuniste, ampak za predstavnike raznih drugomenskih "inocent" organizacij, kakor jih naziva James Oneal. Medtem so se komunisti po dolgih naporih polastili kontrole lokalov delavske alijance v Chicagu, New Yorku in drugih večjih mestih.

Tako je Workers Alliance postala podružnica organizacija komunistične stranke, dasi ogromna večina njenih članov tega ne ve in ne verjame, ker komunisti to dejstvo taje in izjavljajo, da niso komunisti.

Poseti v Rusijo

Kongresna komisija, ki rešuje WPA, je skušala udariti vsako organizirano gibanje brezposelnih s komunistično označbo, in pred tem je to skušala Diesova komisija. Pri tem so spravili v javnost precej gradiva, ki ji naj dokaže, da brez-

poselne v Ameriki izrablja komunistična stranka v svoje namene in kominterna v interesu ruske politike. Tajnik delavske alijance Herbert Benjamin je priznal, da je član komunistične stranke že precej let in da je bil v Rusiji na sovjetskih slavjih v imenu W. A. Predsednik alijance David Lasser je izjavil, da ni komunist, da pa je tudi bil v Rusiji in da mu je potne stroške plačala Workers Alliance. Nekatere druge priče — med njimi bivši komunisti, so zatrjevale, da Lasser ni direktno član kom. stranke iz strateških razlogov, toda ravna se točno po navodilih strankinega biroja skupno s tajnikom Benjaminom in ostalim odborom, v katerem je večina članov kom. stranke. Bivši komunisti so izpovedali, da se podpira iz blagajne in s prostovoljnimi doneski brezposelnih komunistične akcije, in neki črncelj je pojasnjeval, da je bil poslan v Rusijo študirati agitacijske metode, ki se naj jih bi po vrnitvi posluževal v korist W. A. oziroma kom. stranke med svojim plemenom.

Razprtije v W. A.

Ponekod so se lokali W. A. razprtli že v prvem boju komunistov za vodstvo, drugod pa se spor nadaljuje v skupnih lokalih. Organizacija je za brezposelne potrebna kot je za zaposlene delavce. Unije so storile veliko napako, ker se niso te naloge same lotile, namesto da so prepustile brezposelnim razprtiljanju v raznih mahinacijah demokratičnih in republikanskih politikov in kom. stranke. Gotovo je, da bo slednja končala s svojim vodstvom v W. A. enako kot je v U. C. in raznih (Nadaljevanje na 4. strani.)

Koliko stane Jugoslavijo poset kneza Pavla v Rim in Berlin?

Jugoslovanski regent knez Pavle je bil v Nemčiji osem dni na uradnem obisku. Pred tem je bil v Italiji istotako uradno. V Italiji sta njemu in ženi prirejala bankete Mussolini in kralj, v Nemčiji Hitler. Italija mu je pokazala svoje armado in vojno mornarico v paradi. Isto je še v večji meri storil Hitler.

Knez Pavle je moral na ta dva obiska. Ne samo zaradi namiga iz Rima in Berlina, ampak vsled politike svoje vlade, ki je pod Stojadinovićem in Korošcem postala fašizmu jako prijazna. S tem je izgubila zaslobo in zaupanje v Parizu in Londonu. Chamberlain jo je iz seznama držav, katerim jamči meje z oboroženo silo Velike Britanije, izpuštil.

Ekonomsko je Hitler Jugoslavijo že vzel pod svoj vpliv. Vse kar se potrebuje je, da jo pridobi za vazalko tretjega rajha tudi v političnem oziru.

Knez Pavle in Olga v Nemčiji nista zapravila vsega časa s posećanjem banketov. Kajti čez dan je moral knez Pavle na uradne obiske k članom Hitlerjeve vlade in enkrat sam k Hitlerju. Bil je pri njemu pet ur. Ko je odšel, je zvečer na banketu Hitler izjavil, da Nemčija jamči meje Jugoslavije.

To pove vse. Jugoslavija je prišla pod okrilje osi Rim-Berlin brez kake mednarodne afere, ki bi pretila zanetiti vojno. Javljajo, da bo vlada v Beogradu v kratkem oznanila izstop iz lige narodov. Protikomunističnega pakta z Nemčijo in Italijo še ni podpisala, ker je vendar dokaz, da je protiruska že to, ker je edina država v Evropi, ki ni še priznala sovjetske Unije.

Pomenki med regentom Pavlom in Hitlerjem in pomenki med Pavlovimi in Hitlerjevimi ter Mussolinijevimi ministri so bili tajni. Vemo le, da bo morala Jugoslavija Italiji in Nemčiji bankete silno drago plačati na račun svoje neodvisnosti, na račun svobode svojega ljudstva in s pricrednimi bogastvi svoje dežele.

Boj med AFL in CIO privablja fašistične zakone

Nobena reč ne služi propagatorjem za sprejem postav proti unijam in stavkam bolj kakor borba med unijami AFL in CIO. Zločin je, ko ena unija skeba proti drugi, in prav tako je zločin, kadar ena unija proglasi stavko, zato da uniči tekmujočo unijo. Kompanije imajo od tega veliko škodo in ne prilike, vzlic temu marsikje ta bratomorni boj med delavstvom same negujejo, da ustvarijo ugodno javno mnenje v korist predlog proti delavskemu gibanju, ki jih imajo v zakonodajah.

unije premogarjev UMW se AFL poslužuje zelo umazanih sredstev, enako v boju za uničenje unije avtnih delavcev. Vzela je v zaščito za ruvarjenje med premogarji predsednika "progresivnih" rudarjev J. Ozanica in med delavci v avtni industriji Homerja Martina, ne da pomaga delavstvu izvajevati čimboljše življenske razmere, nego da škodi Kongresu industrijalne organizacije (CIO) in njegovemu "diktatorju" John L. Lewisu. V resnici škoduje tudi sama sebi.

Kadar se dogajajo v posameznih tovarnah ali v rovih stavke — ne proti delodajalcem, nego stavke unije proti uniji, ima vsak ravnatelj bogato priložnost poslancem v zakonodaji pokazati, kako nesmiselna je taka svoboda. kajti škoda od nje ima "splošnost" ali kakor oni pravijo, "general problem".

Ogromna večina ameriškega delavstva je za enotno unijsko gibanje. Ampak jake organizirane klike pod vodstvom ljubosumnih aspirantov za službe in čast ter zlohotnih demagogov ga preprečujejo, četudi delujejo zanj ne samo vsi trezno misleči ljudje v delavskih vrstah,

nego tudi predsednik zvezne vlade in mnogi drugi vplivni ljudje na visokih mestih. Proti slogi delavstva je reakcija, ki izrablja s svojimi mogočnimi propagandističnimi sredstvi nevednost mase in pomaga za agenti provokatorji, korumpiranimi uradniki in zavajalci vseh vrst vzdrževati zmedo.

Posledica so postavbe, ki so enako naperjene proti unijam CIO kot AFL in oboji se morajo skupno ali pa posamično boriti proti njim. Torej bi bilo zedinjenje boljše zdaj nego šele ko je prepozno.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75,
za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka
popoldne za pričetek v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co.,
Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager.....Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2664.

Težke posledice razdorov

Na konvenciji podporne organizacije Workmen's Circle v Baltimoru so padle tudi besede o škodi, ki jo je povzročil razkol v soc. stranki tistim delavskim ustanovam, ki so bile aktivne v socialističnem gibanju. Med njimi je posebno prizadet Workmen's Circle. Ko je bila ta organizacija ustanovljena, si je dala popolnoma in imenoma socialistično načelno izjavo. Vse je šlo še dokaj gladko do boja v soc. stranki z levim krilom, ki se je kmalu pretvorilo v komuniste. To je bilo leta 1918. Workmen's Circle je ostal socialističen, ker so v upravi ostali sodruzi. Ampak na sejah in na konvencijah je načelna izjava povzročala toliko boja, da je večina besedilo spremenila, ohranila pa je smisel izjave. W. C. je tudi potem odprto in na vseh poljih sodeloval s soc. stranko, kajti mnogi njegovi vodilni člani so bili od enem člani in odborniki W. C.

Po razkolu so komunisti vodili več let silovit boj, da dobe W. C. pod svojo upravo, in če se jim to ne posreči, da ga razbijejo. Škodovali so mu silovito na energijah in v agitaciji. Razbili ga niso, ker so bili socialisti složni in so skupno odbijali napade naj so že prihajali od kjerkoli.

Ko je vodstvo kom. stranke uvidelo, da je W. C. nepremagljiv, je sklenilo ustanoviti svojo podporno organizacijo, ki jo poznamo pod imenom International Workers Order. Kakor je služil W. C. vso dobo svojega obstoja socialističnemu in unijskemu gibanju, služi I.W.O. komunistični stranki. Finančno ji je v izredno močno oporo.

W. C. je potem dobil oddih, da se je lahko posvetil agitaciji za pridobivanje članstva, za ustanavljanje mladinskih društev in izboljševanju svojih ustanov. Ampak komaj je prebolel en razkol, se je dogodil drugi—tokrat med "militanti" in "stara gardo". In ker je bil W. C. tako močno povezan s soc. stranko, so prišli enaki boji, kakor so se vršili v strankinih klubih, tudi v društva W. C. Komunisti in trockisti so jih pridno podpirali. Članstvo nekaterih je nato sklenilo, da bodo njihova društva nevtralna in s tem so prenehala tudi s svojimi aktivnostmi, člani pa plačevali samo še amentale, prosvetne in druge naloge, ki so jih vršili vse s socialističnega stališča, pa so opustili. Tako je vsled razkola v soc. stranki trpel škodo tudi W. C. kot vse ostale organizacije, ki so ali še sodelujejo s soc. stranko, vključno JSZ in naše napredno gibanje med Slovenci vobče.

Temu stanju je od pomoči le, ako se soc. gibanje združi—iskreno združi in si spet ustvari spoštovanje in zaupanje v delavskem gibanju prijateljskih organizacij. Konvencija W. C. je soglasno sprejela resolucijo, s katero se ta organizacija obvezuje delovati z vsemi močmi, da pride do sprave in združenja v socialistični familiji. Raznim delavskim ustanovam, socialističnim listom in pomožnim akcijam je prispevala \$35,000 podpore. W. C. tvorijo večina židovskih člani, a sprejema tudi druge. V času svojega obstoja je dal soc. stranki, njenim časopisom in v druge delavske namene že več sto tisoč dolarjev. Ogrorna je bila tudi njegova moralna podpora, ki jo je nudil delavskemu gibanju v tistih centrih, v katerih ima tisoče članov, pred vsem v New Yorku in v Chicagu. In dal jo bo v bodoče, če bodo tisti, ki vodijo delavsko gibanje, bilo politično ali unijsko, izprevideli da z razkolu in boji med brati škodujejo vsem delavskim organizacijam. Kakor je za enotnost na obeh poljih W. C., tako lahko v prizadevanjih za zgraditev solidarnega delavskega gibanja pomagamo tudi vsi tisti, ki smo v resnici za solidarnost. Ne morejo pa tej nalogi pomagati oni, ki jim je sloga le fraza, s katero zakrivajo svoje razdiralno delo.

Razredna sovraštva in vzroki

Senator Byrd iz Virginije se boji razrednega sovraštva, ki se širi po deželi. Tisti, ki si niso mogli pridobiti imovino, sovražijo one, ki jo imajo, pravi dobri demokratski senator Byrd in svari pred tendenco centralizacije, ki jo vodi sedanja administracija v Washingtonu. Boljša je decentralizacija — vsaka država naj gospodari po svoje.

Hm. To so južnjaške države nekoč zahtevale tako odločno, da je nastala civilna vojna radi tega. Vzrok je bil gospodarski: eni so imeli vse, drugi so bili sužnji.

Senator pravi, da se mora red in mir v tej deželi ohraniti za vsako ceno. Drhali se ne sme pustiti, da bi začela pleniti imovino onim, ki jo imajo. Pravo privatnega lastništva jamči ustava in oblast ga mora braniti.

In poleg vseh je izustil tudi načelo, da država ne bi smela zaposljevati ljudi, pač pa privatna industrija, ker le ona je zmožna odpraviti brezposelnost, samo ako je vlada pusti v miru in zniža davke. Tako bo vse rešeno, če ne drugače, s silo. Pa se potem senator Byrd še čudi, ker razredno sovraštvo narasča in podžiga plemenskim in verskim strastem, da postaja "drhalska nevarnost" še toliko večja.

Nemoralna "trgovina"

Nemčiji manjka pomaranč, citron, jabolki in raznega drugega sadja. Vozi ga ji zdaj Španija v plačilo za kroglice in granate, ki jih ji je pošiljala za ubijanje špancev. Bilo bi pametnejše, če bi Španci svoje sadje sami pojedli, ali pa komu prodali za denar, namesto za svinec, s katerim so pošiljatelj svinca pobijali v Španiji ljudi, ki pridelujejo sadje.

BOJ PROTI U. M. W. V KENTUCKYJU

Nakana operatorjev, da unijo U. M. W. iz Kentuckyja popolnoma izinejo, so ni posrečila, čeprav jim je pomagala AFL s svojo unijo "progresivnih" rudarjev. Mnogi so podpisali pogodbo z UMW, nekatere družbe pa še vztrajajo v boju za uničenje unije. Pomaga jim governor z milico in ječami. Na sliki so promogarji v Grahamu, Ky.

DELAVSTVO JUGOSLAVIJE V BOJU ZA OBRAROVANJE SVOJIH UNIJ

Delavstvo v Sloveniji, na Hrvaškem in v Srbiji je v težki borbi za obvarovanje svojih svobodnih strokovnih organizacij in za zastopstvo v delavskih zbornicah, v delavskih zavarovalnih ustanovah, v okrožnih uradih itd.

Nadomestiti jih hoče Jugoslovanski Radniški Savez, okrajšano "Jugoras", kateremu predseduje sedanji načelnik vlade Dragiša Cvetković.

Jugoras je imel svoj zbor meseca maja v Beogradu, kjer je sprejel med drugim zahtevo, da mora obstajati v Jugoslaviji samo ena delavska organizacija pod vodstvom vlade in nadzorstvom ministrstva za socialno politiko. Ta minister bi uradnike v razne ustanove imenoval, delavci pa bi imeli pravico le vzkliskati "živijo" ministrom in plačevati članarino.

Na podlagi pretveze za varovanje socialnega miru in zaščite države je Jugoras sprejel resolucijo, v kateri apelira na vlado in skupščino, da prepove vse strokovne organizacije, katerih ideologija je kvarna interesom države, in ustanovi edinstven, narodno jugoslovanski sindikat. Ustanovi naj sindikalno šolo, v kateri bi se uradniki in drugi člani podružnic sindikata vežbali, kako čimboljše koristiti (sic) delavstvu in napredovanju nacionalne sindikalne delavske organizacije Jugoras.

Ker je na čelu tega gibanja sam premier, je torej to tudi zahteva vlade. Delegati na zboru Jugoras so ji le pokimali. Zborovali so dva dni, ne da razpravljajo, nego da poslušajo govore in navodila Cvetkovičevih agentov.

ALI JE RUSIJA PRIPRAVLJENA ZA SLUČAJ VOJNE?

V "Del. Politiki" z dne 6. maja vidimo, da ji je cenzor pustil pod gornjim naslovom sledeče poročilo:

Angleški gospodarski list "Economist" razpravlja o tem, da li je Rusija pripravljena za slučaj vojne in prihaja do sledečih zaključkov: "Proizvodnja premoga je znašala l. 1913 35.5 milijonov ton, l. 1937 pa 128 milijonov ton, proizvodnja nafte se je dvignila od 9.2 na 31 milijonov ton, proizvodnja železa in jekla od 4.2 na 17.6 milijonov ton. — Od 11 komisarijatov za industrijsko proizvodnjo služijo v vojne svrhe komisarijati za: gradnjo letal, ladij, izdelavo vojaške opreme in oborožitev. Tretja petletka predvideva povečanje industrijske proizvodnje v l. 1942., ki bo dvakrat tako velika kot je bila nemška leta 1938. in bo dosegla dve tretjini proizvod-

ve diktature. Imenoval jo je "zveza združenih delavcev". Lani jo je pridružil Jugorasu, kakor je bil s Cvetkovičem že prej dogovorjen in slednji mu je dal mandat, da sme vreči iz delavske zbornice in drugih delavskih socialnih ustanov resnične zastopnike večine slovenskega organiziranega delavstva in jih nadomestiti z "jugorasovci". Klerikalni aparat je to storil seveda pod zaščito vlade. Svoj nezakoniti postopek je upravičil, da je ljudstvo pri zadnjih volitvah glasovalo v Sloveniji v ogromni večini za vladno stranko, torej ima ta večina pravico vladatai tudi v delavski zbornici, pri bolniški blagajni itd. s svojimi ljudmi. Kajti tudi nekdanji liberalna Ljubljana s svojim maločasnostvom je v zadnjih volitvah glasovala v veliki večini za Korošca in klerikalizem, enako purgarija v drugih nekoč liberalnih slovenskih mestih.

V Srbiji proces ni tako enostaven, ker tam je opozicija močna tudi med meščani in kmečkim ljudstvom, ne samo med delavstvom, še bolj pa na Hrvaškem. V tema dvema krajema bo torej vlada dobila kontrolo nad organiziranim delavstvom in s tem nad njihovimi socialnimi zavodi samo s pomočjo spremembe zakona, na katerega se bo nato vlada oprla in porabila policijo za izvedbo svojega namena, če se bi kdo upiral.

Ampak ne gre tako enostavno. Celo delavstvo v Sloveniji — čeprav osamljeno, je pokazalo veliko odporne sile, dočim je na Hrvaškem proti narod in v Srbiji vsa opozicija, razen delodajalci, ki si obetajo koristi od spremembe. Ako bo njihov boj neuspešen, bo to samo radi tega, ker vlada razpolaga z oboroženo silo in ječami.

Po novem vladnem načrtu sme minister za socialno politiko skupno z odobraviteljno kabineta razrešiti vse izvoljene člane delavskih zbornic in imenovati nove. Toda ne bo pa jim mogel dati zaupanja med delavci. Zelje po demokraciji, svobodi in izboljšanju življenjskih razmer ne more zatreti nikakršna še tako diktatorska sila.

Presojanje dogodkov doma in po svetu

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Želi, da govori na shodih v prid osvoboditve W. K. Billingsa, za mir med AFL in CIO ter proti fašizmu. Mooneyja nekateri kritizirajo, da čemu ni deloval za osvoboditev Billingsa že prej, namesto da ga je pred leti pustil na cedilu ter skrbel le za svojo obrambo. Westbrook Pegler pa celo trdi, da je Billings Tom Mooneyju zdaj le sredstvo za preživljanje (s kolektami na shodih). Mooney očitek odklanja.

Walter Darre, minister za agrikulturno v Hitlerjevem kabinetu, pravi, da se je poljedelstvo v tretjem rajhu od leta 1934 silovito dvignilo. Lani na primer je bil pridelek za \$800,000,000 višji kot pred kampanjo za moderniziranje nemške agrikulturne. Dejal je, da manjka nemškimi farmerjem nad 700,000 delavcev in da je narastek rojstev prenek za pravi napredek tretjega rajha.

Izvoz ameriške masti v inozemstvo je bil v prvih 4. mesecih v tem letu znatno višji kakor lani v enakem času. Bil bi še mnogo večji, če bi jo dežele, ki jo najbolj rabijo, imele s čem kupiti.

Vrednost blaga, ki so ga Zed. države lani prodale v inozemstvo, je znašala \$3,094,000,000. Izvoz je bil bližje \$200,000,000 nižji kakor leta 1937.

General Franco je na enemu izmed številnih proslav zmage napadal "lažne demokracije, komunistem in prostozidarstvo", ki so v tajni ofenzivi proti prerobenju Španiji, da jo gospodarsko uničijo, ker jo z orožjem niso mogli. Ampak Španija bo zmogla tudi na ekonomskem bojišču. V istem govoru se je zahvalil za pomoč Portugalski, Italiji in Nemčiji, s katerimi bo nova Španija sodelovala za pravo, totalitarno "civilizacijo".

Književni vestnik

"Cankarjev Glasnik" ima v zdravih stanovanj kar 90 odstotkov, pravi članek. Tak list je bil potreben in članki, ki se vsi pečajo s problemi mladine, otrok in mater, so dobri in poučni.

"American-Yugoslav Reflector" je angleška revija, ki je letos pričela izhajati v Garyju, Indiana. Izdaja jo Christopher Printing & Publishing Co. Prinaša opis jugoslovanskih krajev in slike ter novice o aktivnostih Jugoslovancov v tej deželi. Politično je konservativna in jako prijateljska beogradski vladi.

"Razori", list za doraščajočo mladino, je revija, ki jo urejuje Tone Gaspari, upravitelj meščanske šole v Domžalah. Glavni sodrudi je Tone Seliskar. Je fino urejevana in ilustrirana. Letos je pred dijaštvom vprašanje, če se naj "Razore" spreminijo iz revije v časopisni format, ker je cenejši in naročniki bi potem dobivali tudi knjige za isto vsoto kot znaša sedaj naročnina.

"Obzorja" je revija, ki izhaja v Mariboru. Posvečena je leposlovju in umetnosti. Izhaja neredno. Ponatisna številka je skoro vsa posvečena agrarnim problemom slovenskega kmeta.

"Izseljeniški Vestnik", ki ga izdaja Rafaelova družba in Izseljenjska zbornica v Ljubljani piše v svoji 5. številki to leto o dvema hrvaškima listoma v Parizu, ki sta po njegovem mnenju oba na napačni poti.

"Izseljeniški Vestnik", ki izhaja pod vodstvom Kazimirja Zakrajška, zastopa katoliške organizacije za izselence in podpira politiko sedanje beogradske vlade.

"Fraternal Monitor", majska številka, piše, da je izmed slovenskih podpornih organizacij najbolj napredovala v članstvu in imovini SNPJ. V čistem napredu oziroma pomnožitvi novih članov je bila lani glasom te statistike izmed vseh jugoslovanskih podpornih organizacij SNPJ na prvem mestu.

"Iz življenja med vojno" se imenuje brošura, ki jo je letos izdal znani slovenski socialist v Mariboru dr. Avgust Reisman. Obsega 66 strani. To delo je zanimiv prispevek k opisu zgodovine delavskega gibanja med Slovenci.

"Mladinski List", ki ga izdaja mesečno SNPJ, prinaša v svoji junjski številki na prvi strani risbo June Rose, delo mladega Josepha Zupančiča iz Pa., ki je bil s svojimi risbami zastopan že tudi v nekaterih prejšnjih izdajah. I. Molek pripoveduje v angleščini odlomke iz zgodovine SNPJ.

"The American Slav" je ena izmed revij, ki so nastale v namenu izrabiti zanimanje za slovenske narode med ameriško publiko. Služijo tudi kot propagandistična sredstva poednih vlad in interesov, in pa oglašanje politikov slovenskega pokolenja. Revijo "The American Slav" izdaja W. J. Melnik, ki si je ime poameričnil v Miller. V seznamu sodrudičev ima navedena tudi L. Adamiča in Franka Klopčiča. Slednji je bil nekaj let član gl. odbora SNPJ. S to revijo se je združila tudi "American Slavonic Review". Izhaja v Seattle, Wash.

"Cankarjev Glasnik" ima v junjski številki izbrani članek o antisemitizmu, o denarnem tihotapstvu v Nemčiji, o Lenini smrti in več drugih člankov, leposlovnih spisov, pesmi in kratkih notic.

"Zaščita otrok in mladine" se imenuje list, ki je začel letos izhajati v Ljubljani. Njegova naloga je povedana v naslovu. Uvodnik v 3. številki ugotavlja, da živi 51 odstotkov mladine na Slovenskem v nezdruženih, odnosno v neprimernih stanovanjih. V nekaterih vaseh in industrijskih naseljih pa je ne-

"American-Yugoslav Reflector" je angleška revija, ki je letos pričela izhajati v Garyju, Indiana. Izdaja jo Christopher Printing & Publishing Co. Prinaša opis jugoslovanskih krajev in slike ter novice o aktivnostih Jugoslovancov v tej deželi. Politično je konservativna in jako prijateljska beogradski vladi.

"Razori", list za doraščajočo mladino, je revija, ki jo urejuje Tone Gaspari, upravitelj meščanske šole v Domžalah. Glavni sodrudi je Tone Seliskar. Je fino urejevana in ilustrirana. Letos je pred dijaštvom vprašanje, če se naj "Razore" spreminijo iz revije v časopisni format, ker je cenejši in naročniki bi potem dobivali tudi knjige za isto vsoto kot znaša sedaj naročnina.

"Obzorja" je revija, ki izhaja v Mariboru. Posvečena je leposlovju in umetnosti. Izhaja neredno. Ponatisna številka je skoro vsa posvečena agrarnim problemom slovenskega kmeta.

"Izseljeniški Vestnik", ki ga izdaja Rafaelova družba in Izseljenjska zbornica v Ljubljani piše v svoji 5. številki to leto o dvema hrvaškima listoma v Parizu, ki sta po njegovem mnenju oba na napačni poti.

"Izseljeniški Vestnik", ki izhaja pod vodstvom Kazimirja Zakrajška, zastopa katoliške organizacije za izselence in podpira politiko sedanje beogradske vlade.

"Fraternal Monitor", majska številka, piše, da je izmed slovenskih podpornih organizacij najbolj napredovala v članstvu in imovini SNPJ. V čistem napredu oziroma pomnožitvi novih članov je bila lani glasom te statistike izmed vseh jugoslovanskih podpornih organizacij SNPJ na prvem mestu.

"Iz življenja med vojno" se imenuje brošura, ki jo je letos izdal znani slovenski socialist v Mariboru dr. Avgust Reisman. Obsega 66 strani. To delo je zanimiv prispevek k opisu zgodovine delavskega gibanja med Slovenci.

"Mladinski List", ki ga izdaja mesečno SNPJ, prinaša v svoji junjski številki na prvi strani risbo June Rose, delo mladega Josepha Zupančiča iz Pa., ki je bil s svojimi risbami zastopan že tudi v nekaterih prejšnjih izdajah. I. Molek pripoveduje v angleščini odlomke iz zgodovine SNPJ.

"The American Slav" je ena izmed revij, ki so nastale v namenu izrabiti zanimanje za slovenske narode med ameriško publiko. Služijo tudi kot propagandistična sredstva poednih vlad in interesov, in pa oglašanje politikov slovenskega pokolenja. Revijo "The American Slav" izdaja W. J. Melnik, ki si je ime poameričnil v Miller. V seznamu sodrudičev ima navedena tudi L. Adamiča in Franka Klopčiča. Slednji je bil nekaj let član gl. odbora SNPJ. S to revijo se je združila tudi "American Slavonic Review". Izhaja v Seattle, Wash.

"Cankarjev Glasnik" ima v junjski številki izbrani članek o antisemitizmu, o denarnem tihotapstvu v Nemčiji, o Lenini smrti in več drugih člankov, leposlovnih spisov, pesmi in kratkih notic.

"Zaščita otrok in mladine" se imenuje list, ki je začel letos izhajati v Ljubljani. Njegova naloga je povedana v naslovu. Uvodnik v 3. številki ugotavlja, da živi 51 odstotkov mladine na Slovenskem v nezdruženih, odnosno v neprimernih stanovanjih. V nekaterih vaseh in industrijskih naseljih pa je ne-

"Zrtve v Španiji" V civilni vojni v Španiji je bilo ubitih in težko ranjenih 1,200,000 ljudi. Med ubitimi je bilo na obeh straneh kakih 20,000 tučcev, največ v tujski legiji na republikanski strani, fašistični pa je smrtna kosa bila najpridnejša med Mussolinijevimi "prostovoljci".

Republikanci hočejo nazaj zvezno vlado in večino v kongresu, da nam vrnejo prosperiteto. Mar so pozabili, da so jo oni spustili iz rok?

TISKOVNI FOND PROLETARCA

- X. IZKAZ
- No. Chicago, Ill. Mary Spacapan \$1.00.
- Detroit, Mich. Kathy Stimac \$1.00.
- Canonburg, Pa. Nabral med prijatelji in somišljeniki Marko Tekavec \$2.00.
- Bridgeport, O. Klub "Naprej" št. 11 JSZ \$5.00.
- Chicago, Ill. Frank Peterlin 50c.
- Bridgeville, Pa. Pete Selisknik 25c.
- Bridgeport, O. Joseph Snoy \$1.50.
- Anton Petrovič (Carnegie, Pa.), 50c, skupaj \$2.00. (Postal Joseph Snoy.)
- Girard, O. Nabrano v veseli družbi Girardčanov in Sharončanov \$4.50. (Postal John Tancak.)
- Milwaukee, Wis. Frank Zajec 50c; Lovrene Zavri 50c, skupaj 80c. (Postal Martin Judnich.)
- Skupaj v tem izkazu \$17.05, prejšnji izkaz \$427.53, skupaj \$444.58.

Tole mi ne gre v glavo....

PREKO ATLANTIKA PO 31. LETIH

FRANK ZAITZ

XXXVII.

Mlinški kamni pod najino sobo so brneli vso noč, kajti mlinar Francelj je imel mnogo dela pa je moral pozabiti na spanje. Midva sva spala v zlic šumenju Mlinšče in brnenju mlina jako dobro. Zgodaj zjutraj sva že bila pri potoku in se umivala, ko je prišla z njive Angelina mati in se nama čudila, čemu sva že pokoneu. "Greva spet," sva rekla. Mati se je začudila. "Saj sta šele prišla. Kar nerodno mi je že odgovarjati ljudem, ki smatrajo, da drugi pridejo na obisk k svojem, vidva pa še nista bila skoro nič doma."

Ob 7. zjutraj sva bila že v kamniškem vlaku, v Ljubljani pa se šela po domeničiv z Zagarjevima dvema in se odpeljali proti Novemu mestu. Vožnja je bila prijetna in dan lep. Le kadar smo srečali avto, je pustil za sabo repatico prahu in enako naš, da smo bili vsi beli. Tlakovanih cest na Dolenjskem še nimajo.

V drugič sva šla z ženo na Dolenjsko v vlaku. Vse drugačen se mi je zdel ta vlak kot pa v otroških letih. Prezja je le kakih pet minut od našega doma in silno mi je ugajalo gledati vlak ter šteti vagonce. Včasih sva s prijateljem polagala na tračnice kamenčke, da jih je prihajajoči vlak zdobil in prah. Nekdo naju je čuvaj skoro vjel. Mati je videla, kako sva bežala. Moral sem ji povedati vzrok. Bil sem deležen ostre pridige in nekaj hujše kazni. Kamenja na tračnice nisem več polagal.

Vlaki Dolenjske železnice so le malo boljši kot kamniški ali vrhniški. V Kočevje vozijo mešani vlaki, proti Karlovcu pa tudi potniški, toda vagoni so starinski in majhni. Tudi lokomotive so iz starih dni. Nekateri vagončki so predeljeni v II. in III. razred. Midva sva bila v III. med romarji, ki so se vračali z Brezja. Vlak vozi počasi, ker za hitrico ni bil zgrajen. Čudil sem se, čemu ne vozi na tej progi iz Ljubljane v Karlovec vsaj eden brzovlak. Neki romar je dejal, da so tračnice slabe in pa ovinkov je toliko, da bi moral voziti po njih počasi še tako dober vlak. Jugoslavija je dobila od Nemčije na račun vojne odškodnine velike moderne lokomotive, ki jih uporablja za mednarodne brzovlake, pa so ji ti novi moderni vagoni in stroji proge pokvarili, da so jo morali temeljito utrditi povsod kjer tvori direktno železniško zvezo

z inozemstvom. V vlaku Dolenjske železnice sem bil dvakrat prej še v otroških letih. Peljal sem se v Zalno na "žeganje". Mimo so se vrstile znanice mi postajice Lavrica, Škofljica, Smarje, Grosuplje in Zalna. Tu sva izstopila, da obiščeva moja teta, ki živi na Pešinci. Njen sin naju je čakal. Videl sem ga prvič; ko sem namreč odhajal v Ameriko, teta še ni bila omožena. Fant je ravnokar prišel iz armade, je dejal. Študiral je pravo in išče službe na sodišču. Samostojen odvornik še ne bo mogel postati.

Pogledali smo v župnijsko cerkev v Zalni in na pokopališču okrog nje. Tu so pokopani starši mojih staršev. Leta 1907, ko sem se poseljal v doma, so bili očtovi še živi. Krasnja je grobnica veletrgovca, ki so mu rekli "Stajer". Razredne razlike se poznajo zelo očitno tudi na pokopališčih, je rekel bratranec, o katerem mi je sestra pozneje pravila, da je bržkone zelo radikalnih nazorov. Mati njegova pa je jako pobožna in o sinovih prevratnih idejah še ničesar ne ve.

Pešivca je visoko na hribu. Bratranec je medpotoma neurtudoma pravil o počasnem napredovanju Dolenjcev, ker ni mnogo stikov s svetom, in o ne-hvalni kraski zemlji, katero obdelujejo, da si pridelajo jesti, za davke, cerkev in maše. Gorenjci so vse drugačni ljudje. Uče se od turistov, vsako stvar lahko dražje prodajo in v poletju oddajajo mnogi sobe v najem, pa si s tem pridobe nekaj priboljška k življenju. Učeno je govoril ta moj bratranec in najbrže res še ne bo imel kmalu svoje odvetniške pisarne. Angeli in meni je bilo všeč njegovo pogosto "torej da vama znova poudarim".

Kmalu smo bili v hiši. Teta se mi je zdela veliko manjša in koža na njenem obrazu ni bila več gladka. Ona mi je posodila denar za vožnjo v Ameriko. Prvi dve leti starosti sem bil pod njenim varstvom. Ze takrat je odločila, da mi bo pomagala s svojo doto študirati za "gospoda" in bo potem za kuharico pri meni. Pa ni bilo nič. Namesto v gimnazijo in v lemenat sem šel rajše v šmelce na ameriškem zapadu. Teta se mi je rekla, da je gospodov že itak preveč. Kmalu potem se je omožila z Ivanom Erjavcem. Njegov brat ima dom na Evelevici v Minnesoti. Teta je nama takoj prinesla čedu, klobas, kave in kruha. Kava sicer ni bila kava, kakor to stvar razu-

"SOCIALIZEM BO UPROPASTIL ŽENO"

Gornji naslov ste gotovo že slišali od podpornikov kapitalizma. Gornja slika pa kaže, da ženo moralno in telesno upropasti kapitalizem in jo peha v medsebojni boj. Na sliki je videti ženske, ki demonstrirajo v Bostonu proti upoševanju omoženih delavk, "ker jemljejo kruh iz ust neporočenih". Pod socializmom ne bo vzroka za take scene in proteste.

memo tukaj, in tudi po barvi mi ni bila všeč. "Sem že pil kavo zjutraj in Ljubljani in zame je enkrat na dan dovolj." No, ker sem se jaz izgovoril, ni Angelica kazalo drugega da pije tudi kavo. Drugeče bi se teti lahko zamerila. V tem domu je bil rojen moj oče in kup njegovih bratov in sester. Nekaj je še živih. V otroških letih sem se vselej veselil njihovega sadnega vrta. Pa se je nekam skrčil, ali pa se mi je takrat le zdel tako velik. Bratranec je pravil, da je Pešivca vsled svoje lege na višini izpostavljena burji, ki mnogo drevoja uniči.

Opoldne je naju teta povabila spet k mizi na južino. "Saj smo ravno kar jedli." Ampak tisto je bilo le "malica". Rad bi bil slikal to teta, pa z ženo ni sva imela več filmov. V Zalni jih ne prodajajo, v Ljubljani pa trgovine še niso bile odprte, ko sva odhajala. Pozdravili smo se še enkrat in odšla nazaj na postajo v Zalni. Bratranec naju je spremljal. Mladino v Ameriki skrbi, ko pride iz šol, kako bo s službo. Tudi tam jo obdajajo take skrbi. Bratranca ni ve selilo ostati pri starših, ampak mora, dokler ne dobi službe. Prosilcevanje pa je veliko. In kakor tukaj, tako tudi tam pomaga vpliv. Če nimaš nikogar, ki bi ti pomagal naprej, si revež.

Bilo je lepo popoldne, ko sva se spet usedla na vlak proti Novemu mestu. Krajina ob progi je bila v zelenju in okrog belih hišic je nas pozdravljalo cvetje. Veliko ljudi so dale Ameriki, med vojno boljše in zdaj pa mestom v Jugoslaviji, Franciji, Nemčiji in kamor že morejo iti.

Kmalu smo na postaji Višnja gora. V predvojni kranjski deželici je bilo to najmanjše mesto, da je nastala legenda o priklenjenem polžu, ki nikamor ne more. Bila je ponavljana enako vztrajno ali pa še celo bolj kot pravilica o škofješkem "sv. duhu" in mački, ki mu je napravila konec.

Današnja Višnja gora si prizadeva postati mikavno mesto za turiste. Nekaj meščanov, ki so bili po svetu in so se vrnili, so staromeščanom višnje-gorskim dokazovali, da kadar vidiš turistu v mestu, lahko veš, da bo nesel ven manj denarja nego ga je prinesel. Predlagali so jim ustanovitev društva za tujski promet. Ampak konservativne starine so bile proti. Končno so predlagatelj društva za tujski promet vendar uspeli. Danes dobitve v pisarnah Putnika v Jugoslaviji mikavno reklamo v barvah, ki vabi tujce v Višnjo goro. "Pravijo, da jim to oglašanje uspeva. Poleti prihajajo letoviščarji, pozimi pa smučarji. Med Smarjem in Grosupljem je "županova jama", ki bo s časoma, kadar bo vsa odkrita in urejena, mogoče tolikšna kot je postojnska. Morda. Vanjo že zdaj prihaja mnogo ljudi, ki plačajo vstopnino.

Povrnimo se spet k Zagarjevima. V Novem mestu smo. Angela in jaz ob tej priliki prvič. "Nekje bo treba večerjati." Najboljši hotel in restavracija

je v Novem mestu hotel Metropol. Napis v oknu v kleti pove, da imajo električni "refrigerator", ki drži hrano svežo in zdravo.

Za kakih 40c dobiš že priložno dobro večerjo, namreč tako, kot bi stala v boljši restavraciji v Ameriki nad dolar. Pijačo in napitino je kajpada treba plačati posebej. V naši sobi je prepevala družba kakih šest moških, ki so res dobri pevci. Bili so novomeški Sokoli, ki so se vrnili iz Prage. Tone je naročil natakarku, naj jim prinese vina, pa so "tretanje" odklonili. Čez par minut so se premislili, kar je nam natakark zaupno sporočil in Zagarja vprašal, če vabilo še velja. Seveda, prinesli jim. Še bi bili radi poslušali petje toda pozno je že in naš namen je prenočevati v Smarjetskih toplicah, kjer ostanemo nekaj dni. Spet smo se vozili skozi vasi, mimo Krke, razpel in kapelic ob potu. Bližu cilja pozdravi Zagar orožnika, ki je tu na počitnicah. Službuje v črnomlju. "Franjo Furlan," je dejal Zagar, ko ga nama je predstavil. "Brat dentista dr. Furlana iz Waukegana."

Ta orožnik je prikupen, razumen človek — človek z dušo, kakršnih med orožniškimi častniki ni mnogo.

Prišli smo do cilja. Dopadel se mi je napis "Radio terma Smarjetske toplice". Dobili smo stan in hrano za nekaj nad dolar na dan v naši veljavi (za osebo). Na vrtu sta sedela dr. Andrew Furlan in njegova soproga Albina, njuna otroka pa se igrala z drugimi. Smarjetske toplice imajo tri bazene. Voda sicer ni toliko topla kot v bližnjih Dolenjskih toplicah, toda vendar se je prijetno kopati v nji. Vsebuje to in ono, je navadno v reklami, pomaga proti tem in onim boleznim, toda med kopalci nisem videl nikogar, ki bi izgledal, da njegovo zdravje ni v redu. Bolnike pošiljajo večinoma v Dolenjske toplice pri Straži, Smarjetske pa so bolj za počitničarje.

Pri sosedni mizi je sedel postaven sivolas možič z žensko in govoril z njo italijanski. "Ga poznaš?" me je vprašal dr. Furlan. "Ne." Predstavil ga mi je. Tako sem se seznanil s starim nekdanjim slovenskim socialističnim vodjem Josipom Kopačem. Mnogi slovenski Tržačani in drugi se ga spominjajo s šodov in iz volilnih kampanj. Bil je železničar. Zdal je v pokoj, ribari in lovi rake. Zena mu je umrla. Njegova prijateljica pri mizi je tržačanka. V Trstu, kamor so navezani njegovi spomini, se pogostoma ustavi po več dni skupaj. Naj se ogledava pri njemu, in naju povabi, da nama razkaže mesto in okolico in da se kaj pomenuje o delavskem gibanju — današnjem in bivšem — kajti veliko ima na srcu, kar bi rad razkril tudi kakemu ameriškiemu sodргу. Josip Kopač je bil tudi član jugoslovanske delegacije na mirovni konferenci, ko se je šlo za usodo Trsta, Primorja in Reke.

(Dalje prihodnjič.)

Zanimiva reklama za "D. P."

Na Jesenicah imajo svoj dom in kino socialistično organizirani delavci, in imeli so ga krščanski socialisti, katerega pa si je prisvojil Jugoras s pomočjo Koroševke uradne unije "zele-nih". Krekovci pa imajo še Prosvetno društvo in kino. Vred nejevolje s konservativnim krilom svoje stranke so oglašali na platnu tudi socialistično "Delavsko Politiko". Namreč: ko je bil predvajan film "Huri-kan", so v prednaznanilo na lep-pakih in k uvodu o filmu na platnu imeli besedilo "Znan iz podlistka v Delavski Politiki" in potem zopet "posebno znan čitateljem Delavske Politike iz podlistka." Tako je taka reklama koristila obojim.

Piknik soc. kluba in zbora "Zorje"

Cleveland, O. — Ze več naših prijateljev in stalnih posetnikov klubovih in Zarinjih prireditve me je vprašalo, "kdaj in kje bo naš piknik to leto?" Vsakemu sem z veseljem povedal, kdaj in kje. Ker je pa mnogo drugih zavednih delavcev in delavk po obširnem Clevelandu in okoliških naselbinah, ki stalno posečajo klubove in Zarinje prireditve in bi tudi radi vedeli, kdaj in kje se bo letošnji piknik vršil, sem se namenil napisati te vrstice.

Piknik socialističnega kluba št. 27 JSZ in pevskega zbora "Zarja" se bo vršil v nedeljo 25. junija na znani in prijazni Močilnikarjevi farmi. Prvi avto-trok bo posetnike odpeljal izpred Narodnega doma ob 9. zjutraj, drugi pa ob 1. uri popoldne in se ustavi pri Delavskem domu na Waterloo Rd. Na ta način se bo postreglo tistim, ki nimajo svojega vozila in to proti mali odškodnini 25c tja in nazaj. Da ne bo na pikniku manjkalo razvedrila in različne zabave bo pa poskrbel pripravljani odbor, kateri je na delu in pripravila različne igre. Seveda se bo tudi balinalo in plesalo. Zarja bo pela, kakor tudi drugi posetniki v veseli družbi. Telesna okrepila bodo tudi na razpolago po zmerni ceni. Narava in ptički bodo pa še užitek spopolnili.

Kako veselo je opazovati, ko se snidejo skupaj na takih prireditvah prijatelji in znanci, ki se niso videli že dalj časa in vzbujajo spomine iz mladih let ter si vtrjujejo nadaljno prijateljstvo. Pri dobri kapljici se srce razgiblje, skrbi in težave pozabi, duša oživi in iz grla prihajajo glasovi, ki se razledajo po lepem naravnem gozdičku.

Vse to kar sem na kratko omenil se bo vršilo na pikniku v nedeljo 25. junija na Močilnikarjevi farmi. In vabim tudi vas in vaše prijatelje, da pridete v prosto naravo, kjer boste deležni razvedrila in zabave in se prijateljsko pogovarjali s svojimi znanci, katere mogoče niste videli že več časa. Iz Girarda, O., so nam povedali, da jih pride večja skupina. Vabimo pa tudi vas iz drugih okoliških naselbin. Na veselo svendenje in pozdrav!

Louis Zorko.

Joseph Martinek bo govoril na seji kluba št. 1 JSZ

Chicago. — Na prihodnji seji kluba št. 1 JSZ v petek 23. junija bo predaval Joseph Martinek o borbi češkega ljudstva proti Hitlerju in za demokracijo. Martinek je znani češki delavski žurnalist, aktiven v socialističnem gibanju že mnogo let. Je izborni govornik in več-čakan v presojanju mednarodnega položaja. Pridite na prihodnjo sejo kluba št. 1 vsi člani in članice. Enako so vabljeni somišljeniki, da pridejo poslušati predavatelja Josipa Martineka.

P. O.

John Komar umrl

Cleveland, O. — Tu je umrl John Komar, brat našega znane igralca in člana JSZ Avgusta Komarja. Soc. zbor "Zarja" mu je zapel par pesmi v zadnji pozdrav.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Chicago, Ill. Angela Zaitz se je pred par tedni nahajala v New Yorku kot delegatinja klobučarske unije. Obiskala je tudi nekaj naših ljudi tam in dobila listu 8 novih naročnin ter razpečala 10 Majskih Glasov. Chas. Pogorelec je dobil tudi 8 naročnin. Drugače so bili ostali naši agitatorji pasivni zadnjih par tednov, preveč pasivni.

Milwaukee, Wis. Leonard Alpner je poslal 3 naročnine, Jacob Rožič pa 4 in pol. Poslal je tudi novce za Majski Glas in oglase v njemu.

West Allis, Wis. Tudi Tone Jeršin se je spet oglašil. To pot z 2. naročninama.

Waukegan, Ill. Martin Judnich je poslal 4 naročnine. Bil je tudi v Milwaukeeju, kjer je dobil 8 naročnin in 80c v tiskovni fond. Pravi, da je vsled slabih delavskih in drugih razmer agitacija precej otežkočena. Poskusil bo še.

Piney Fork, O. Frank Završnik je poslal 1 naročnino. Pravi, da se bo še oglašil.

Gowanda, N. Y. John Matekovich je poslal 2 naročnini. Tudi on obeta nadaljnjo sodelovanje pri agitaciji za razširjenje lista.

Herminie, Pa. Anton Zornik, ki se ni že precej dolgo oglašil, je poslal 6 naročnin.

Sheboygan, Wis. Frank Stih je poslal 4 naročnine ter novece za Majski Glas. Poroča tudi o nezgodi, ki je zadela prijatelja in naročnika Jack Rupnika. Naše sočutje Jack, in skorajšnje okrevanje!

Aliquippa, Pa. Bartol Yerant je poslal 6 naročnin, od katerih so 4 nove. Le tako naprej kruže Yerant, pa bo Proletarec doma zopet imel tisto število naročnikov kot jih je imel pred krizo.

Oakland, Calif. "Big" Tony se je zopet oglašil. Poslal je novce za prodane izvode Majškega Glasa. Pravi, da se so-progi zdravje obrača malce na boljše. Lets hope that same will be speedy and complete!

East Helena, Mont. Jože Mihelich je poslal 2 naročnini ter novece za Majski Glas. Pravi, da se še oglašil. Vabi nas tudi na 75-letno proslavo gl. mesta Montane, Helena, ki se bo odprla v kratkem. Pravi, da bodo mesto spremenili v pravi "Wild West Town" in bo vse tako kot je bilo l. 1864, ko se je prvič začelo graditi to mesto. Fantje in možje se že več mesecev ne brijejo, tako da bodo res izgledali kot pravi pionirji divjega zapada. Res škoda, da je razdalja med nami tako velika, sicer se bi proslave gotovo udeležili, kajti izmed vseh krajev Amerike je tudi meni zapad še najljubši.

Kemmerer, Wyo. Iz te pelinove dežele je poslal John H. Krziznik 2 naročnini.

Johnstown, Pa. Od tu se je oglašil John Langerholc s tremi, John Rak pa z eno naročnino.

Elizabeth, N. J. Naša nova zastopnica Amalia Oblak je spet poslala 2 naročnini in novece za razpečane Majške Glase.

Cleveland, O. Naša aglima zastopnica Jennie Dagarin je poslala spet 12 naročnin, med katerimi je več novih. Le tako naprej, Jennie! Tudi Ana Barbič je poslala dve naročnini. Bygolly, izgleda, da bodo v metropoli ženske v agitaciji za Proletarca moške prekosile.

Barberton, O. Mike Kopach je poslal dve naročnini in narolič še dva Majska Glasa.

Burgetstown, Pa. Joseph Krmel je poslal še 2 naročnini in obeta čim se razmere zboljšajo več uspeha v agitaciji.

Springfield, Ill. Le malokrat

se primeri, da Jože Ovca ne bi bil zastopan v tej koloni. To pot je poslal 4 naročnine.

Bridgeport, O. Jožeta Snoja v naših poročilih zelo pogrešamo. Vzrok, da ni več toliko aktiven sta šibko zdravje in pa zaposlenost. Za gibanje stori kolikor največ more. Posebno so on in nekateri drugi aktivni v klubu "Naprej" št. 11 JSZ. Imeli so dobro obiskano prvomajsko proslavo, ki je vsem ugajala. Pred kratkim je bil v Moon Runu od kjer je poslal \$2 v tiskovni fond Proletarca. Sam je prispeval \$1.50, 50c pa je dal s. Anton Petrovič, ki se tudi rad spomni Proletarca. Obema hvala!

Girard, O. No, ja. Ta naselbina tudi ne sme izostati, saj ga skoraj ni izkazala, da ne bi bila zastopana. To pot je John Bogatay poslal 4 naročnini in novece za Majski Glas.

Zadnji teden smo naslovili spomenico vsem našim zastopnikom in zastopnicam, v kateri smo pojasnili položaj lista. Upamo na najboljši odziv. Saj so se Proletarčevi agitatorji, čitatelji in somišljeniki še vedno odzvali, kadar je bil list v stiski in gotovi smo, da se bodo tudi sedaj.

SVETA STOLICA VSA ZAPLETENA V POSVETNO POLITIKO
(Nadaljevanje s 1. strani.)
tudi v Zed. državah, prej v služaju njune vojne proti španski republikli in zdaj v propagandi proti zvezi Anglije in Francije z Rusijo. Škof John A. Duffy v Buffalu, nadškof Michael J. Curdey v Baltimoru, škof Gerardo O'Shaughnessy v Seattlu in drugi cerkveni dostojanstveniki v tej deželi v sistematični propagandi napadajo evropske demokratične dežele in njihovo flirtanje z brezbožno, krvoločno Rusijo.

Slučaj Španije

Nad krvoločnostjo Mussolinija in Hitlerja v Španiji niso imeli žal besede, nego so jo odobraval. Papež je nedavno sprejel par tisoč vojakov generala Franca, jim podelil apostolski blagoslov in jim čestital na zmagi...

Proletarec je od vsega početka fašizma v Italiji dokazoval, da je Mussoliniju mogoče vladati edino s pomočjo cerkve, dasi mnogi neuki ljudje tega niso hoteli verjeti. In dobil se je ne še dolgo tega neki slovenski samozvani "antifašistični" list, ki je sedanjega papeža pohvalil za sovraznika fašizma in pristaša demokracije.

Cezdalje več razporok
V čikaškem okraju je bila lani na vsake štiri poroke ena razporoka. Povprečno je bilo vsak delavnik razporočenih v Chicagu 28 parov, ali 8,753 v vsem letu, porok pa je bilo 32,143 ali 105 na vsak delovnik. Število razporok se je v primeri s številom leta 1937 zvišalo za 7 odstotkov.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNIM JEDNOTI
NAROČITE SI DNEVNIK "PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Srbsko dijastvo zahteva od vlade rešitev hrvatskega vprašanja

Nekateri jugoslovanski listi so prejeli iz starega kraja poročilo o demonstracijah vseučilišnega dijastva v Beogradu in o resoluciji, ki jo je sprejelo v prid rešitve hrvatskega vprašanja. Odobrena je bila na shodu dijakov soglasno, toda cenzura je ni dopustila v priobčitev nobenemu listu v Jugoslaviji. Resolucija se glasi:

1. Zvesti svoji dosedanji borbi za narodni sporazum, za obrambo neodvisnosti in teritorialne celokupnosti Jugoslavije pred nevarnostjo tujega nasilja še enkrat poudarjajo, da je temeljni pogoj za obrambo dežele rešitev notranjih vprašanj na podlagi demokracije in enakopravnosti z bratskim sporazumom Srbov, Hrvatov in Slovencev v okviru državnega edinstva.

2. Obsojajo ogabno delovanje tistih krogov v Beogradu, ki skušajo z raznimi manevri iz-za ledja naroda in njegovih

pravih zastopnikov onemogočiti izpolnitev upravičenih zahtev hrvatskega naroda, dosego pravega narodnega sporazuma med Hrvati in Srbi ter tako za-eno s frankovskimi separatisti pripravljajo bratomorno vojno, tujo intervencijo, razkosanje Jugoslavije in suženjstvo vsem narodom.

3. Menijo, da se morajo v današnjem položaju dejansko zavzeti za takšno popolno in demokratično rešitev hrvatskega vprašanja kot centralnega problema v prvi vrsti vse demokratične in rodoljubne sile srbskega naroda.

4. Izjavljajo svojo vzajemnost v borbi hrvatskega naroda in njegove mladine za ugotovitev njegovim pravicam v eni svobodni in neodvisni Jugoslaviji bratske sloge in enakopravnosti naroda.

5. Storitli hočejo vse za kar najpopolnejše udejstvovanje srbske mladine v tej borbi, od katere je odvisna tudi njena bodočnost, ter proglašajo kot svoj prvi korak v tej smeri enodnevno splošno stavko dijakov v znak solidarnosti s hrvatsko mladino v vzajemni borbi mlade generacije za neodvisnost, svobodo in boljšo bodočnost.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Svetovni slovenski dnevnik je na St. Clairju sicer izgubil vpliv, posebno še v SDZ. Ima pa ga čezdaleč več v Španiji in v Washingtonu. Njegova urednika grajata tiste clevelandške rojake, ki so podvzeli kampa- njo za osvoboditev Slovenca Rudolfa Opere iz španskega vjetništva. Čemu treba apelo- vati in pisem, kolekt in stroškov, ko pa naša "Am. Domovina" la- hko Oparo osvobodijo čisto za- stonj! Samo recite ji dobro besedo, pa bo Opara kmalu prost. Zares jako vpliven list.

Rafaelova družba v Ljubljani hoče za slovenske izseljence v Nemčiji stalnega slovenskega duhovnika. Ko je uredila zanj vse potrebno z jugoslovanskimi oblastmi, je vprašala vlado v Berlinu za dovoljenje in pogo- je. Pa recite, če se domovina ne briga za izseljence! Poseb- no za njihove duše je v skrbeh.

Ko so komunisti kupili po- kojno "Slovenijo" v Milwau- keeju za tri tisočake, so ji do- dali naziv "delavska" in Hrvat- om ter slovenskim prista- šem po Ameriki pa pozabili navodila, kako uničiti Proletar- ca. Govore naj, da je prenehel, kdor pa ga dobiva in vsled tega taki laži ne bi verjel, naj trdi- jo, da kmalu preneha. Zdaj na- ši prijatelji "antifašisti" govo- re, da je Proletarce preveč v le- tih in je najboljši, da umre, na- sledi po naj ga mladi list. Iz- gleda torej, da niso zainteresirani v boj zoper fašizem, ampak se gnjavijo zdaj prav tako kot ta- krat s Proletarcom.

Daily Worker, Midwest Daily Record in drugi komunistični listi so pisali o sedanjem pape- žu, da je zagovornik demokra- cije, velik prijatelj ljudstva in "Naprej" ga je označil celo za "antifašista". Naj zdaj povedo, da so se "motili", kajti papež deluje stoodstotno s Hitlerjem in Mussolinijem za fašizem in za preprečenje zveze med An- glijo in Rusijo.

"Življenje na submarinih je nevarno. Stotine mornarjev je na njih tekom let utonilo." (Naslov "novice" v Am. Domovi- ni na 1. strani.)

Napaka kampanje "dobre volje" v Clevelandu je, da ji manjka dobre volje.

Knez Pavle je bil med nacio- nalističnimi hrvatskimi pokreti vsled svojega obiska v Berlinu jako napaden. In po pravici. Toda kaj, če bi Hitler pozval namesto Pavla na banket v Ber- lin hrvatske vodilne politike? On smatra, da je boljše, ako dobi vso Jugoslavijo pod svoj gospodarski in politični vpliv, kot pa da bi zaneel civilno voj- no v Jugoslaviji. "Znat" se mo- ra", je ljubljanski pregovor, ki ga dobro razumejo v Beogradu in Berlinu.

"Ameriška Domovina" pravi, da je poveljnik vseh beračev Proletarce. Je namenoma v zmoti. Samo župnija svetega Vida, poleg drugih petih, ki jih podpira "A. D.", priberačijo v enemu letu več nego je Prole-

tarec v vseh svojih 34. letih, od kar izhaja. Ker Pirc in De- bevc rada navajata številke (ako so njima po godu), naj to trditev skušata pobiti s števil- kami, če moreta, ali pa naj po- staneta vsaj toliko poštena, da ne bosta na debelo lagala.

Dolgo poročilo o shodu v po- čast kraljici naročnikov "A. S." je končano v veliko zadovolj- stvo čitateljev omenjenega li- sta. Kraljica mora kajpada še zmerom ribati pod in opravilja- ti dela, o kakršnih druge kra- ljice nič ne vedo.

Vprašanje posojila SDD v Collinwoodu je postalo čudna afera. Lahko bi se rešilo čisto trgovsko in nihče ne bi bil ni- česar izgubil na ugledu ne dru- gače. Tako pa so zdaj zamere, jeza in kreg. — J. P.

Kaj je sloga? Slovenski dan v zapadni Pennsilvaniji. Vsi so lahko eden. Svobodomislec bo glavni govornik poleg glavnega govornika župnika Kebeta. In za 5c se lahko voziš v raznih vozličkih za zabavo kot se vo- zijo drugi, neglede na prepri- čanje. Načela in prepričanja so namreč s te priveditve iz- ključena. Gre le v prid Radni- čkog Glasnika, ki že pet let za- trjuje, da ni več komunistični, nego samo glasilo naprednih hrvatskih delavcev.

Vsi slovititi možje že znajo slovensko. "Naprej" poroča iz Pariza, da je prišlo v Rim 500 Slovencev, katere je novi papež nagovoril v slovenskem jeziku. Zadnjič je newyorški župan La Guardia govoril hrvatsko, pa so ga vsled tega povabili v Cle- veland, da bo našim rojakom govoril v slovenskem jeziku. Lani pa je na Rakeku Mussol- ni imel slovenski govor. Če bo Roosevelt še kandidiral, bo to oznanil javnosti v slovensčini.

Slovinci v Ameriki imamo štiri delavske liste: Naprej, Enakopravnost, Cankarjev Glas- niki in Napredek. Na te štiri edino se lahko zanesemo, da bodo stali ob naši strani. Tako čitam v Napreju in dopis v Ena- kopravnosti. — J. P.

Zabava kluba v Detroitu

Detroit, Mich. — Klub št. 114, s katerim je zdaj združen tudi klub št. 115, priredi v ne- deljo 16. julija izlet k Lower Straits Lake. O pripravah za ta piknik več pozneje.

Na klubovi seji je bil izvol- jen F. Česen za poročevalca in Anton Anžiček za organizator- ja. Za delegata na drž. konven- cijo soc. stranke sta bila izvo- ljena Fr. Česen in John Judd. Mladinski odtok kluba je raz- puščen in par njegovih članov je prestopila direktno v klub. J. K.

Ni za vse kriza

Iz statistike federalne re- zervne banke je razvidno, da so bili dohodki 400 vodilnih in- dustrialnih in trgovskih korpo- racij v prvem četrtletju tega leta 82 odstotkov višji kakor lani v enaki dobi.

KURT SCHUSCHNIGG SE JETNIK

Zadnji avstrijski kancelar Kurt Schuschnigg je od padca Avstrije da- lje Hitlerjev jetnik. Ni mu bilo do-

KURT SCHUSCHNIGG

voljeno sprejemati obiskovalce in ne čitati drugega kot kar mu je dala po- licija. Nedavno so poročali, da je v- sed stalne stroge policijske straže in ilikan živčno abolel.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, Ohio. — Dne 28. maja smo v družbi s. Jos. Skofa obiskali naselbino Moon Run, Pa., kjer so omenjenega dne igrali najini sinovi na pikniku društva JSJK.

Od časa, ko sem jaz delal v Moon Runu, se je ta naselbina zelo spremenila. Dela se tu več ne dobi, Pittsburgh Coal Co. je tu obratovala velik rov. Zdaj ga ni več. Pobrala je celo trač- nico, je podpisano, enako tudi vsako pismo, ki ga komu poš- ljem.

Tisti, ki mi je poslal omenje- ni letak, se ni ravnal po tem pravilu. Ni bil odkrit. Kuverta ni bila oficialna, niti ne unij- ska, pač pa kupljena v kakem 5c "storu". Pismo, oziroma le- tak mi je nepodpisani junak poslal zaradi mržnje, kar je obžalovanja vredno. Naročal je, da naj ga pazno preberem. O yes, I did read it carefully. Moje mnenje o njemu pa sem naglasil v gornjih stavkih.

Vabilo za izvolitev delegatov na prihodnjo konferenco Pro- svetne matice je bilo poslano vsem tukajšnjim društvom. Vr- šila se bo 25. junija na J. Sko- fovi farmi. To bo ena najvaž- nejših zborovanj, kar smo jih še imeli. Apeliram na vsa dru- štva, naj poskrbe, da bodo za- stopana. Skupnost je nam po- trebna in ob tej priliki bomo razpravljali, kako jo čimlaglje uveljavimo in jo čimboljše upo- rabiti.

V nedeljo 18. t. m. bo seja kluba "Naprej" št. 11 JSZ. Ker bo to zadnja seja pred konfe- renco, je potrebno, da se je vsi udeležite.

Cul sem, da se v kratkem po- ročita Victor Hribar in Nada Madon. Zenin je iz Windsor Heights, W. Va., in sorodnik Antona Gardna. Nada je hčerka Albine Kravanje, ki je zna- na vsled svojih aktivnosti za Prosvetno matico. Živi v nasel- bini Glencoe, O. Mlademu paru obilo sreče. — Joseph Snoy.

je razstrelil ta in ta most ter to in to progno, zdaj nima smisla. Stem si rudarji le škodujejo drug drugemu. Kjerkoli so se upotrebile take metode, so bile koncepcije poguba za delavstvo. Krivda da ga je bila na obeh straneh. To je razvidno iz sodnih zapiskov. Zdaj pa bi bilo na mestu, da nehate glodati v preteklost, se sprijaznite z resnico, kako potrebno je zdru- ženje in se strniti v enoto proti operatorjem.

Zadaj letaka mi je anonimni pisec napisal, da ga naj pazlji- vo prečitam. To sem tudi storil in zaključil, da sem vedno pisal v korist delavstva, ni pa naša krivda, če se delavstvo ne ravna tako kakor bi bilo korist- no zanj. Dokler bo masa kakr- šna je, bodo prilike za izkoriš- čanje. Dokler se delavstvo ne zave in stopi združeno na plan, bodo prilike za "voditelje", hlepeče po stolčkih. Te se dobi, kot že prej poudarjam, v PM in v UMW. Članstvo se pusti vleči v obema organizacijama namesto da bi se združilo v enoto.

Letak me torej ni nič razočar- al, bolj pa me je tisti, ki mi ga je poslal, o katerem sklepam, da je naš rojak; nedvomno je čital moje dopise, poročal o njih odboru svoje unije in re- zultat je letak, ki sem ga pre- jel.

Kar pišem, je odkritosrčno. Vsak moj dopis pripravim za najboljšim namenom koristiti dobri stvari. Zato svojega ime- na nič ne skrivam. Kar napi-šem, je podpisano, enako tudi vsako pismo, ki ga komu poš- ljem.

Tisti, ki mi je poslal omenje- ni letak, se ni ravnal po tem pravilu. Ni bil odkrit. Kuverta ni bila oficialna, niti ne unij- ska, pač pa kupljena v kakem 5c "storu". Pismo, oziroma le- tak mi je nepodpisani junak poslal zaradi mržnje, kar je obžalovanja vredno. Naročal je, da naj ga pazno preberem. O yes, I did read it carefully. Moje mnenje o njemu pa sem naglasil v gornjih stavkih.

Vabilo za izvolitev delegatov na prihodnjo konferenco Pro- svetne matice je bilo poslano vsem tukajšnjim društvom. Vr- šila se bo 25. junija na J. Sko- fovi farmi. To bo ena najvaž- nejših zborovanj, kar smo jih še imeli. Apeliram na vsa dru- štva, naj poskrbe, da bodo za- stopana. Skupnost je nam po- trebna in ob tej priliki bomo razpravljali, kako jo čimlaglje uveljavimo in jo čimboljše upo- rabiti.

V nedeljo 18. t. m. bo seja kluba "Naprej" št. 11 JSZ. Ker bo to zadnja seja pred konfe- renco, je potrebno, da se je vsi udeležite.

Cul sem, da se v kratkem po- ročita Victor Hribar in Nada Madon. Zenin je iz Windsor Heights, W. Va., in sorodnik Antona Gardna. Nada je hčerka Albine Kravanje, ki je zna- na vsled svojih aktivnosti za Prosvetno matico. Živi v nasel- bini Glencoe, O. Mlademu paru obilo sreče. — Joseph Snoy.

Piknik kluba JSZ v Johnstownu

Johnstown, Pa. — Klub št. 5 JSZ priredi piknik v nedeljo 16. julija na Parkhillu. Polovi- ca prebitka gre Proletarcu.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Vukov prehod "Zemlje carja Du- kana" ni dobil prostora v tej številki. Končan bo v prihodnji.

Izostali pomenični in drugi dopisi, ki niso objavljeni v tej, so istaklo oddolženi za objavo v prihodnjem te- denu.

Anton Garden je pripravil zapisnik prošle konferencie Prosvetne matice v Chicagu, ki se je vršila 28. maja, takoj za nasledajo številko Proletar- ca. Niti v tej ga nam še ni bilo mo- gče objaviti. Pričehn bo prihodnji teden. Gradnja je nam ostalo le te številke skore dovolj za napolnitev vse prihodnje izdaje, kar pomeni, da bi potrebovali večji list, in v ta na- men več naročnikov in več dohodkov.

SOCIALISTIČNA STRANKA KOT JE IN KOT BI MORALA BITI

Chicago. — Zadnji teden je s. Garden priobčil v Proletarcu precej obširen članek o proble- mih našega gibanja, kar je seve- da lepo in prav. Vsak sodrug ima pravico izreči svoje mne- nje, ki je važnega pomena za naš pokret.

Za padec števila članov JSZ ki sorazmerno od daleč ni tako velik kot pri socialistični stranki sami, niso odgovorni naši sodrugi, niti ne naši klubi, lahko se pa reče, da v veliki meri vrtoglava politika stran- ke, ki so jo v njo uvedli neod- govorni ljudje od milwauške konvencije l. 1932, še bolj pa po famozni konvenciji v Detroitu 1934, in kar je sledilo po- zneje.

Bil sem navzoč na dotični konvenciji ves čas ter poslušal argumente obeh struj, "leve" in "desne". Desna je skušala ohraniti stranko kot je bila brez vrtoglavih in povrhu še bedastih deklaracij, ki so se pozneje izkazale za kvarne, do- čim je leva zahtevala kar "naj- radikalnejšo" deklaracijo ter argumentirala, kako ameriško delavstvo pričakuje od stranke radikalnih sprememb od zno- traj in potem bo baje kar drlo v stranko. Kaj so bili rezultati? Ob času detroitske konvencije je stranka štela OKROG 23-000 ČLANOV, kar je bilo naj- več v povojni dobi, in kazalo je, da se bo res zopet dvignila ter postala v ameriški javnosti to kar je bila pred vojno. Ampak križ je bil ta, da smo v stranko dobivali ljudi iz takoz- vane gornje plasti — inteli- genco: duhovne, profesorje in študente, pa bore bore malo delavcev, katerim je stranka v prvi vrsti namenjena. Tako je bila sprejeta na konvenciji in potem na splošnem glasovanju "detroitska deklaracija". Na dotični konvenciji je prišlo na vodstvo tudi levo krilo, ki je bilo sicer kričavo v besedah, pa proklete slabo v skušnjah in delu. V stranko se je sprejelo ljudi, ki niso bili socialisti. S tem ne mislim onih, ki so pristopili z dobrim namenom, pač pa tiste ljudi, za katere se je vedelo, da niso socialisti, na primer takozvani "trockisti". Pristopili so v njo, da ustvarijo iz nje svojo komunistično orga- nizacijo. Na mnogotere te hibe so stari sodrugi, ali takozvani "starogardisti" opozarjali, to- da ker je bilo vodstvo "levo o- rijentirano", so naleteli na glu- ha ušesa. Infiltracija neoficial- nih komunistov v stranko se je vršila naprej in boj za svoj na- men so nadaljevali še potem, ko so bili starogardisti docela potisnjeni iz nje. Torej to, kar so nam pravili, namreč, da je treba najprej pomesti s staro- gardisti iz stranke, pa bo vse dobro, se ni uresničilo. V stran- ko smo dobili elemente, ki so bili več prej kot socialisti. To dokazujejo tudi izključevanja pozneje.

Na clevelandski konvenciji so newyorški in drugi sodrugi, ki so se pozneje ocepili, pledi- rali in dokazovali pogubnost taktike, ki jo je vodila večina v vodstvu, toda pomagalo ni. Re- zultat? Stranka je stalno gubi- la na članstvu in na vplivu. Da- nes šteje manj kot 4000 članov. Padec v članstvu je bil narav- nost gorostasen. V državah, kjer je stranka imela dva do tri tisoč članov, v drugih 800 do 1000, je padla v par letih na nekaj sto članov. To je pome- nilo tudi padec v aktivnostih.

Vse to je porazno vplivalo tudi na naše klube, kajti nava- жени so bili močne, agresivne stranke in akcij na vseh kon- cih in krajih. Zato je naravno, da si spet žele stranke, ki bi jim bila v vzpodbudo, pa je pa- dila na ničlo. Vse, kar so klubi še dobili iz strankinega urada, so bili razni apeli za gmetno pomoč, in pa razna navodila, kot da se jih pošilja ljudem, katerim je socialistično delo do-

cela tuje. Ni čuda, da se je mnogo naših sodrugov napram stranki ohladilo.

Kar se bremena tiče, je to eno od najhujših. Sodrugi so se začeli vpraševati, kako to, da se nas toliko bombardira za gmetno podporo in za delo. Kje so "domačini"? Zakaj ne orga- nizirate domačinov, namesto pričakovati od nas vršiti socia- listično delo med Američani?

Drugo breme je finančno. Sodrugi Garden pravi "Edino breme, ki ga jaz vidim, je tistih osem centov na mesec, ki jih plača zveza stranki od posa- meznega člana za znanke". Je to breme ali ni, je pač vpraša- nje, ni pa pošteno znižati "tega bremena" za polovico, s. Gar- den. Zveza plača stranki 15 centov od člana na mesec, to je, gl. stanu 10c in državnim organizacijam 5 centov. Od člana pa dobi zveza od 30 do 35 centov za znanke. Vse delo zveze je torej treba opraviti s temi 15 do 20 centi od člana na mesec. Nihče bi ne oporekal plačati stranki te vsote, ko bi sodrugi vsaj videli kake njene aktivnosti, namreč take aktiv- nosti, kot jih je vodila v prošlo- sti. Ne pa razne postranske or- ganizacije, lige in strokovni organizaciji, lige in krožke v drugi, potem pa piketiranje, v katerega se nas je sililo. Morda se bo s. Garden še spominjal strankinega dela v predvojni dobi. Takrat nismo poznali raz- nih lig v tej ali drugi organi- zaciji, niti nam ni bilo potrebno imeti posebnega "delavskega" tajnika v uradu stranke, ki nič ne pomeni. Vsak sodrug se je zavedal svoje naloge ne da bi ga bilo treba siliti v to. Z vsemi temi pritisklinami niste pridobili ničesar, razen morda da so vas strokovničarji sumljivo gledali. Mislim, da mi bo s. Garden pri- znal, da stranka s tem kar po- čenja v zadnjih desetih letih ni pridobila na vplivu v strokov- nem gibanju, dočim je bila prej upoštevana in spoštovana; nje- ni proglasi so nekaj nekač vel- ljali v ameriški javnosti. Je to danes pod tako zvanim "levim" vodstvom?

Sodrugi Garden nam očita si- stematično propagando v listu za izstop iz stranke. Ničesar ni dalj od resnice kot to. Smatra- mo pa za svojo dolžnost, da se članstvu pove resnico, pa naj se to tiče stranke ali kogarkoli. Mar misli s. Garden, da je nam drugim ljubo gledati mrtvilo in životorenje v stranki? Mnogi izmed nas smo dali stranki in pokretu vsa svoja mlada leta, dajali finančno kar največ smo mogli. Mnoga leta ga ni bilo banketa, shoda ali drugih strankinih aktivnosti, pri katerih ne bi bil navzoč in pomagal materialno. Tudi v okrajni or- ganizaciji smo se aktivno udeje- stvovali. Ako se ne več tako, so v veliki meri krive-homatije, ki so bile v stranki zadnja leta. S. Garden se še spominja, da smo pred nekaj leti imeli v Chica- gu lepo organizacijo, blizu tri- soč članov. Prešla je pod vod- stvo tistih, ki so imeli za parolo "socialism in our time", kot da je socializem hruska, ki dozori v gotovi dobi ter se jo utrga in spravi. Začeli ste preskušati vse druge metode organiziranja kot smo jih bili sodrugi vajeni in so bile uspešne. Rezultat no- vega vodstva je tak kakršen je.

Nikdo izmed nas ni navdu- šen za izstop iz stranke, toda kdaj bomo dobili zopet voljo za delo v njej je pa odvisno od stranke same. Naj se ona otre- se vseh tistih pritklin v katerih trati čas in denar, loti naj se dela za pridobivanje članstva, pa bo nastalo navdušenje za- njo tudi med našimi sodrugi. Ne smete pa se braniti nasvetov in dela tistih sodrugov, ki ima- jo skušnje, čeprav niso več fan- tovskih let, po domače rečeno. Dogodilo se je, da je bil skle- njen dogovor s sodr. Goebel- nom iz New Jerseyja, da se ga

upoši kot strankinega organi- zatorja, pa je začelo šumeti za kulisami, da je starogardist in kaj vem kaj še vse. S. Goebels je bil eden najuspešnejših or- ganizatorjev v predvojni dobi in znan v unijah; ponudil je svoje sposobnosti stranki ne za plačo, pač pa da si bo svoje stroške kriš s prodajo literature in s kolektami na shodih, kot je to bilo nekoč. Toda ne. Zdaj smo drugačni, vse bolj revolu- cionarni itd. In stranka je šla stalno navzdol. Nazadovala je pod vodstvom, ki mi ni bilo po- godu, vzlic temu mu nisem me- tal polen pod nogo, plačeval sem svoje prispevke redno, kot sto in sto drugih sodrugov v zvezi, pa da izrednih nisem pri- speval je vzrok, ker nam za ti- sto kar so potrošili niso poka- zali nikakega rezultata.

Nikogar ne bo veselil napre- dek stranke bolj kot mene. Ampak če ga ameriški sodrugi ho- čejo, morajo na organizatori- čno delo, kakršno bo tudi nam v vzpodbudo. Oni so najbolj potrebni lekci, ne mi.

Ako pride do reorganizacije JSZ, sem zato, da ostane socia- listična in nadaljuje to delo, ki ga je vršila od početka. Ravno- tako mora Proletarce pisati v istem duhu kot je pisal od kar izhaja. Sicer bi bil brez pome- na.

Strinjam se s s. Gardnom gle- de bodočega zbora, kajti zave- dam se, da je bolj važno najti našemu pokretu pota in smer- nice za složno delo, kot pa da bi prišli skupaj mrevariti drug drugega. Nihče si tega ne želi, pa naj gleda na vprašanje, ki je pred nami, že kakor hoče.

Chas. Pogorelec.

Za relief v Illinoisu

Zakonodaja države Illinois je v sporazumu s čikaškimi žu- panom in govermerjem dovolila iz državne blagajne za relief brezposelnih in drugih potreb- nih skozi prihodnje poldrugo leto 72 milijonov dolarjev.

Komunistično vodstvo v W. A. bo končano enako kakor v prejšnjem U. C.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

drugh svojih ligah, ki so nekaj časa uspevale in zatonele čim je javnost uvidela, da niso to za kar jih označuje ime.

Neprijazni kongresniki

Nevarost za brezposelne je, da bodo kongresniki pod ma- sko boja proti komunizmu dali v zakone o religijni akcijah in javnih delih razne postritve, v katerim jim bo "politika" pre- povedana in relief še težje do- biti kakor danes. Kajti kadar so kongresniki proti politiki, ne mislijo svojo, ampak tako, ki bi bila delavcem v korist. W. A. sicer dela mogočen vtis, da vodi delavsko politiko, ki je v korist brezposelnim in nikomur drugemu, toda tega mnenja med članstvom ne bo moglo dolgo držati, ker so tu ven- darie dokazi, da je izrabljena za politiko ljudi, ki ob vsaki priliki skrivajo svojo pravo barvo in namene.

PIKNIK
v korist
PROLETARCA
4. JULIJA
pri KEGLU V WILLOW SPRINGSU.

Sportne igre, tombola.
Slovensko petje po zvočnikih.
Zapestna ura v nagrado.
Vstopnina 25 centov.
Igral bo J. Kochevarjev orkester.

ACTUAL EXPERIENCE NO. 4

Mrs. E. T. M. owned a home in Oak Park. The day after it was vacated, fire broke out and destroyed one section of the dwelling.

After the repairs were made, a new roof put on and plaster replaced, she sold the home much easier because it was in tip top shape.

Safeguard your Home your Property — through — your Valuables

DONALD J. LOTRICH

INSURANCE — REAL ESTATE — NOTARY PUBLIC

Phones: Bus. Lawndale 2344—Res. Rockwell 8426

2634 SOUTH LAWNDALE AVENUE CHICAGO, ILL.

Po New Yorku

Piše FRANK ZAITZ

(Nadaljevanje.)

Svetovna razstava

Kakšna je razstava v New Yorku? Jo je vredno pogledati? Tako vprašuje marsikdo. Naravno, saj so vse Zed. države preplavljene z reklamo zanjo, pa si človek misli, ali je le oglašanje, da se v New Yorku izteče več denarja, ali pa je razstava res impozantna stvar.

Vredna je, da se jo obiše. Tu je takorekoč na kupu stvari, ki jih človek za mal denar ogleduje in študira ter se učí ob njih.

Uradna knjiga, izdana o tej razstavi, zatrjuje, da je to največja mednarodna razstava v zgodovini. Trikrat večja kot je bila zadnja v Chicagu. Veliko veliko obsežnejša kot pa svetovna razstava v Parizu leta 1937.

Stane okrog 150 milijonov dolarjev. To je že precejšen kapital. Njeno uradno ime je "World of Tomorrow". Posvečena je 150-letnici zaprisege George Washingtona v predsedniško službo Zed. držav, ki jo je izvršil v New Yorku in 150-letnici zvezne ustave.

Nad 50 držav z vsega sveta je zastopanih na tej razstavi, med njimi vse veselice razen Hitlerjeve Nemčije. Vzrok je kampanja tretjega rajha proti Židom, katerih se bi nemški paviljon na razstavi v mestu, v katerem jih je nad milijon, ne mogel ogniti, še večji vzrok pa govor newyorškega župana pred dobrim letom, v katerem je dejal, da bi bila najzanimivejša reč na razstavi hiša groze, v kateri bi imeli Hitlerja zaklenjenega v kletki in ga kazali civiliziranim ljudem. Nemška vlada je protestirala proti insultu in pri tem je ostalo. Še celo mala Albanija, ki je ni več, je zastopana na razstavi, ampak njena soba je zdaj zgolj restavracija. Mogočni tretji rajh s svojimi 85 milijoni ljudi pa na "svetu prihodnosti" v New Yorku ne eksistira.

Sovjetski paviljon

Toliko bolj prominentno pa je na tej svetovni razstavi zastopana sovjetska Unija. Pravijo, da jo stane njen paviljon 4 milijone dolarjev. Angleski paviljon baje 5 milijonov. Koliko je kakšna država faktično potrosila, vedo le v ministrstvih, kajti v reklamah vsote radi pretiravajo. Vendar pa je sovjetski paviljon sijajna stvar in posebnost radi tega, ker je posvečen propagandi, da ustvari med ljudmi, ki si ga bodo ogledali, respekt do USSR. Zastopana je v svojem paviljonu, v dvorani narodov in v oddelku za polarne kraje. Največjo pozornost kajpada vzbujajo njena palača iz marmorja, ki jo vidite na tej sliki.

Predsednik in glavni ravnatelj svetovne razstave v New Yorku je Grover Whalen. Ko je povabil države po svetu na udeležbo, so se odzvale toda ne s tolikšnimi vsotami, kot je pričakoval. Nameravale so zgraditi kaj malega, da bi bile

zastopane zgolj po imenu, pa se je Whalen domislil Rusije in ji priporočal, da naj to priložnost izrabí z veliko stvarjo. V Moskvi so nekaj časa premišljali in zaključili, da morda res ne bo napačno, če se odzovejo na način, ki bo obiskovalcem pokazal veličino nove Rusije. Predložili so Whalenu v odobravit svoj načrt, ki ga je sprejel. Nato je Whalen kot dober "manager" namignil v Pariz, London, Tokio in vladam drugih velikih dežel, da menda ne bodo zaostajale za Rusijo. To je pomagalo, da je svetovna razstava v New Yorku res mednarodna v vsakem oziru.

Arhitekcično je sovjetski paviljon mojstersko delo in vrh tega je ta zgradba lahko trajna, dočim so paviljoni Anglije, Italije, Francije itd. večinoma zgrajeni le za nekaj mesecev trpečnosti. So sicer lepe in nekatere tudi zelo impresivne, toda vidi se jim, da so zgrajene iz nadomestil, ki naj ustvarijo iluzijo, da so prave zgradbe. Pravijo, da bodo po končani razstavi sovjetski paviljon razdrti, odpeljali marmor in drugo nazaj v Rusijo ter ga tam spet zložili skupaj. V paviljon vodi visoko marmornato stopnišče. V sredi paviljonovega pročelja, ki je zgrajen v polkrogu, je visok marmornat steber (glej sliko) in na njemu soha delavca z rdečo zvezdo (sovjetski znak) v roki. Soha je visoka 79 čevljev in zvezda 12 čevljev. Ponoči je razsvetljena. Ta ogromna soha sovjetskega delavca je vidna daleč naokrog. Ponoči je poslopje, pravzaprav vsa razstava, sijajno razsvetljena. Na eni strani pročelja je vsekana v marmor podoba Lenina in njegov rek o dosegi socializma v Rusiji. Na drugi je podoba Stalina in istotako eno njegovih gesel za socializem.

V tej palači in v sovjetskem oddelku v dvorani narodov je mnogo spomenikov, toda vsi so Leninovi in Stalinovi, z izjemo soh, ki predstavljajo Kalinina, Molotova in par drugih.

Na raznih krajih v paviljonu poučujejo gledalca filmske slike o razvoju sovjetske Unije v zadnjih 22. letih. Statistični podatki na slikah pripovedujejo, koliko je bilo takrat delavcev, koliko kapitalistov in koliko kulakov. Zdej so v Rusiji samo delavci. Vsi ti filmi avtomatično operirajo od jutra pa do poznega večera, ko paviljon zapro. Film obiskovalcu pojašnjuje, kako ogromen je napredek sovjetske Rusije v gospodarstvu, industrializaciji, v gradnji kanalov in železnic, v rudnistvu, znanosti in socialnem skrbstvu.

Na stenah vise dragocene slike sovjetskih mojstrov, dobro je zastopano tudi kiparstvo, razstavljeno so vzorci čopišov, predstavljani so opis sovjetskih pisateljev in njihova dela na posebni knjigi, katere listi se avtomatično premikajo, in po tleh so bile razgrnjene preproge — ročna dela, vredna

PAVILJON SOVJETSE RUSIJE NA SVETOVNI RAZSTAVI V NEW YORKU

tisoče dolarjev. Te preproge so pozneje pospravili, ker so obiskovalci hodili po njih tjavendan, jih s čevlji spodvijali, da so prišle čisto iz reda in je pod izgledal potem slabše kot pa če ne bi bilo na njemu nobenih preprog. Zato so jih pospravili. V eni dvorani v sredi je velik traktor. Ko sem ga ogledoval, so plezali po njemu in se igrali z instrumenti dečki z newyorškega "eastajda". Paznika ni bilo, da bi paglavce spodil ven.

Zanimiv je zemljevid sovjetske Unije, vložjen v steno iz porcelanskih in marmornih kosčkov. Velika reč. Mesta so označena z diamanti, rubini in drugimi dragimi kamni, pojasnila pod zemljevidom pa povedo, kaj pomenijo posamezne barve kamnov; namreč, da označujejo te in te barve industri-

alna mesta, rudniške kraje, agrikulturne centre itd. "Milion dolarjev je vreden ta zemljevid, toliko je dela in draguljev v njemu," je dejal nekdo v gnjeji ljudi, ki smo zrlí v to "šestino zemeljske oble". Mogoče je res vreden toliko, morda tudi več. Ampak v Rusiji so se od Američanov naučili, da če hočeš dati kakí stvari važnost, ne smeš rabiti nižje številke kakor milijon. Dasi filmi in vsi razstavljeni predmeti v sovjetskem paviljonu in v drugi-ma dvema oddelkoma sovjetske Unije kažejo samo ugodne strani in jih primerjajo s slabimi razmerami v carski Rusiji, dobi človek vendar zelo dober upogled v razvoj te ogromne države, ki je delala v zadnjih

dveh desetletjih s silnimi napori, da doseže v produkciji in v oboroževanju druge industri- alne veselice.

Patriotični krogi v New Yorku in drugje se nad sovjetskim paviljonom jako hudujejo. Čudijo se in protestirajo, ker je uprava razstave dovolila brezbožni, tiranski boljševiški vladi oglašati v svobodni Ameriki svoj krvavi sistem in "socializem". In rdeča, ponoči razžarjena zvezda sovjetske Unije se dviga vsje kot zvezdnata zastava, kar je nedopustno. No, uprava je našla nekje na razstavem prostoru višji prostor kot je sovjetski steber s soho delavca in 12 čevljev visoko zvezdo, pa je ameriški prapor dobil prvenstvo v višini.

(Dalje prihodajč.)

FILIP URATNIK OB 50-LETNICI

S. Filip Uratnik, ki je večini naših čitateljev sicer malo znan zaradi ukiniteljnih vezi med nami in starim krajem, je nedavno dopolnil 50. leto, na kar so ga spomnili njegovi sodruzi s počastnim večerom. V socialističnem gibanju se udeležuje od mladega. Rojen je bil v kmečki hiši v Podlogu pri sv. Petru v Savinski dolini, študiral v gimnaziji v Celju in pravno na dunajskem vseučilišču, potem pa stopil v sodno službo; iz nje je moral iti v vojno.

"Del. Politika" piše o njemu, da je po prihodu iz vojne takoj posvetil svoje globoko znanje in energije ljudskim koristim. V kritičnih dneh porajanja nove države je bil najprej pri socialnem skrbstvu na deželni vladi v Ljubljani, potem magistratni ravnatelj mesta Ptuj, nato tajnik Strokovne komisije in od 1924. leta dalje tajnik Delavske zbornice. Ves čas je bil aktiven v delavskem soc. gibanju, na vseh njegovih področjih. Bil je kakor neumoren, požrtvovalen gasilec. Kjer so se mu zdale postojanke najbolj ogrožene, tam je priskočil in zasakal rokave.

Glavno njegovo delo pa je zgraditev in organiziranje Delavske zbornice za Slovenijo, ustanovitev socialno-ekonomskega inštituta, raziskovanje naših gospodarskih in socialnih razmer, stremenje, da se pri korenini zagradi smotno reševanje življenjskih problemov našega ljudstva, tako delavskega kakor kmečkega. Tu je zastavil vse svoje moči kot publicist, kot vnet zbiralec gradiva, kot govornik, organizator in snovalec zakonskih predlogov.

Naš Filip Uratnik ni socialist iz doktrine, temveč je socialen po naravi. Njegov čut pravčnosti se nam je večkrat zdel preširokogruden za druge in preozko odmerjen za nas. Nasprotniki tega niso upoštevali. Kajti "nemogoče je, da bi delali hudobni drugače, kakor delajo", je zapisal Mark Avrelj. In sodrug Uratnik je mož, ki bo znal z mirom in preudar-kom uverednotiti izkušnjo, ki jo je doživel prav pred svojo 50-letnico.

(Op.—Kot vsi drugi zastopniki svobodnih strokovnih organizacij, je bil prav tako odstavljen iz službe tajnika

delavske zbornice Filip Uratnik. V led cenzure je D. E. napisala to tako, da razumejo namig njeni čitatelji med vesticami. V mislih imam namreč konec gornjega odstavka.)

50 let je v človekovem življenju mejnik, na katerega se pa življenje izven človeka ne ozira vselej. Ko je bil na pr. mogočež kakor Napoleon star 50 let, je že kot ujetnik Angležev na samotnem otoku sv. Helene premišljeval o svoji usodi. Veliki dobrotnik človeštva Pasteur je bil s 50-imi leti ugleden profesor, toda slovitje iznajdbe so se mu pa posrečile šele kasneje. Naš godovnik še ni dosegel viška v svojem razvoju. Mi bi rekli, da zdaj se bo šele razvil, da zdaj se bo šele pokazal poleg dobrega človeka tudi trd mož, ki bo koristil še mnogo naši stvari na podlagi izkušnje pred svojo 50-letnico.

V tem prepričanju mu k njegovemu jubileju iskreno čestitamo.

Tako piše o njemu "D. P.". Filipa Uratnika poznaajo osebnost tudi nekateri ameriški Slovenci, namreč tisti, ki so se na obisku v Sloveniji zanimali tudi za delavske ustanove. Je prikupne vnanjosti in pri občevanju z njim takoj veš, da se pomenjuješ z iskrenim človekom. Lani smo se z njim v delavski zbornici večkrat sešli. Ako bi šel letos tja, bi ga moral kje drugje poiskati.—F. Z.

Tudi v še tako veseli družbi ne pozabimo Proletarca

Girard, O. — Zdej smo v sezoni priredb v prosti naravi. Imajo jih organizacije in tudi kaka skupina somišljenikov in prijateljev, da se razvedre kje zunaj. Tak izlet smo imeli 28. maja, ki so ga aranžirali naši zavedni rojaki iz Sharona (večinoma iz doline). Med njimi je bil naš zavedni somišljenik sharonski mesar in grocerist Anton Bogolin. Pripeljali so s seboj precej stvari, katerih bi bilo dovolj celo za kak društveni piknik. Povabili so medse tudi nekaj Girardčanov, da jim pomagamo pri uničevanju dobrim, ki so jih pripeljali s seboj. In res se je nas zbrala precejšnja skupina. Med nami sta bila tudi mlada rojaka iz Ka-

nade (iz Sundburyja, Ontario) John Žičkar in Joe Slovenec. Prvi ima brata v Sharonu in sestro v Girardu. Drugi je A. Bogolinov sorodnik. Oba sta zares prava družabnika. Pravila sta, da se v rudniku, kjer sta zaposlena, dela s polno paro in pa da zaslužijo še prilično dobro. Delo pa je silno naporno, da je človek po dokončanem šihu do kraja izmučen.

Tako je nam ob veselih pomenkih in dovtipih potekal z vsjo naglico čas, pa se oglašil naš zavedni delavec A. Bogolin in pravi: "Zdej, ko smo tu, kaj, če bi vsakdo dal dajm v tiskovni sklad Proletarca?" Takoj je zbral \$3.50. "Na, Tancek, ti pa pošlji, kamor spada ta vsota," je dejal. Ko je Joe Slovenec (zares pravi Slovenec) to čul, je priložil še en dolar, skupaj torej \$4.50.

Zavednim rojakom iz Sharona vse priznanje, ker tudi dejansko pokažejo svoje prijateljsko nagnjenje do delavstva in našega glasila. Zedel bi še, da bi postala omenjena dva slovenska Kanadčana naročniki Proletarca.

V tej veseli družbi pa smo pogrešali enega našega vselega rojaka — Jožeta Cvelbarja. Ni mogel priti, ker je na bolniški postelji. Zelimu mo hitrega okrevanja. — J. Tancek.

Nogavice iz premoga

Veliko je bilo vpitja, kako se tej deželi v industriji približuje velika kriza vsled pomanjkanja premoga. Če se stavka čimprej ne izravna, bodo mnogi obrati morali prenehati. V New Yorku manjka premoga elektrarnam in vsled tega so vlaki podzemne železnice redkejši, smo čitali v listih.

V Snojevem dopisu sem bral, da ko je bila stavka izravnana, so nekateri rovi pri njih sicer obnovili obrat, toda le par dni v tednu. Enako je skoro povsod v zapadni Pennsilvaniji. Tisto o pomanjkanju premoga je bilo le vpitje, da se bi napravilo proti uniji: UMW v javnosti so-rašno razpoloženje.

Je pa v zadnji stavki res mnogo podčelji nehalo rabiti premog in ga nadomestilo z oljem ali plinom. Nove električne lokomotive so tudi zmanjšale trg za premog. V mestih

kurijo v "furnazih" čezdalje več z oljem.

Pa smo premarjarji poleg poročil o manjšanju trga za črni diamant čitali vest, da se bliža čas, ko bodo ženske nogavice izdelovali iz premoga. In če lahko nogavice, čemu ne tudi še kaj drugega? Kemiki so v laboratorijih že izpopolnili proces, ki lahko premog spremene v svili slično blago za tkanje nogavic. Bile so razstavljene na izložbi produktov iz premoga v Chicagu. Poročilo pravi, da so kemiki eksperimentirali v procesu za spremenitev premoga v blago v laboratorijih velike municijske družbe E. I. du Pont de Nemour & Co. Ta produkt imenujejo "nylon". Ima boljše elastičnost kot svila in daljšo trpežnost. Na razstavi je bilo rečeno, da bodo v teku leta te nogavice že na trgu. Cena v pričetku jim bo toliko kot dobrim svilenim, a s časom bodo prodajane po 25c. Novo tovarno za nylon že grade in bo stala 8 milijonov dolarjev.

Nekaj bo za premarjarje res treba storiti, čeprav bodo izdelovalci svile na Japonskem škodo trpeli. Kajti ne samo da izrivajo premog s trga olje, plin in elektrika, ki jo čezdalje več producirajo na vodni pogon, ampak tudi stroji v majnah so vzeli zaslužek mnogim rudarjem.

Glas iz Oaklanda

Naš stari znanec "Big Tony" Tomšič iz Oaklanda, Calif., sporoča, da je zdravstveno stanje njegove soproge nespremenljivo. Bolna je že dolgo in stalno v postelji. Ker imata veliko prijateljev povsod po deželi, dobivata Mrs. Tomšič in Tony mnogo pism, v katerih ji žele čimprejšnjega okrevanja. In oba si želita, da bi to le bilo res.

Tony pravi, da jo je neka znanaka nagovarjala k spovedi. Na "kranjskem hribu" imajo novega gospoda, pa bi radi prišli na tak spoved. Mrs. Tomšič pa je odgovorila, da radi nje mu ni treba priti, ker nima grehov, lahko pa se oglašil, ko bo Tony doma, saj se rad pogovarja s Slovenci in tudi postreže rad gostom. Pa ga še ni bilo.

Tudi mi želimo, da bi Mrs. Tomšič kmalu okrevala, pa bi prišla potem malo k nam na obisk in potem bi se vozila še na newyorško razstavo ter jo primerjala s svojo v San Franciscu, da bi povedala, če in koliko je med njima razlike.

Laži, sloga in razredna zavednost

Iz Penne.—Zelo zanimivo je, kako se nekateri takozvani komunisti poslužujejo laži proti onim, ki so res zavedni delavci. Namigujejo, da stavkokazijo, da so to in ono, samo poštenosti ni nič pri njih. Marsikoga taki provokatorji in zlobneži res tako razočarajo, da mu ni več za aktivnosti. Posebno še v slučajih, ko vidijo, da falota ljudje rajše poslušajo kakor iskrenega, poštenega človeka.

V pitsburškem listu so dostikrat namigavala, ki cikajo na gotove osebe. Nič ne noče napisati k tem cikanjem kaj določnega, imena in obdolitve črno na belem. Tega ne store radi tega, ker nimajo nič slabega pisati o nas, zato pa toliko bolj namigujejo, da ustvarjajo govornice. Ni prijetno živeti na svetu s hinavci, še slabši pa so taki hinavci, ki se zlobno lažejo po vrhu.

Hearstove izgube

Hearstova dnevnik v Chicagu sta dobila od 5. dec., ko se je pričela stavka časnika-skih delavcev, pa do konca aprila t. l. 2,227,896 agatnih vrstic oglasov manj kot v isti dobi prejšnje leto, kar pomeni zanje v denarju \$891,158 manj dohodkov.

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 1475

424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

Konvencija pennsilvanske soc. stranke

Konvencija pennsilvanske organizacije soc. stranke se bo vršila 24. septembra. Kraj še ni določen. Soc. stranka bo to poletje nabirala podpise, da se je v Penni ohrani na glasovni- ci. Treba bo 10,435 podpisov.

Ekskutivni pennsilvanske socialistične stranke je bilo poročano, da četudi je v Readingu prišlo do združenja socialistov, je večina članov ondotnega lokala tudi v social-demokratski federaciji. Izvoljen je bil poseben odbor, ki naj skupno z Normanom Thomasom poskusi, kaj more storiti v tej zadevi.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih kulturnih društev:

JUNIJ

CLEVELAND, O. — Piknik kluba št. 27 JSZ in "Zarje" v nedeljo 25. junija na Močilnikarjevi farmi.

BARTON, O. — Konferenca klubov JSZ in društev P. M. za vzh. Ohio in zap. W. Va. v nedeljo 25. junija na farmi Josipa Škofa.

CHICAGO, ILL. — Piknik v korist Proletarca v torek 4. julija pri Kegu v Willow Springsu.

DETROIT, MICH. — Izlet kluba št. 114 v nedeljo 16. julija na Lower Straits Lake.

JOHNSTOWN, PA. — Piknik kluba št. 5 JSZ v nedeljo 16. julija na Parkhillu. Prebitek v korist klubove blaginje in Proletarca.

WAUKEGAN, ILL. — Piknik kluba št. 45 JSZ v nedeljo 30. julija.

CLEVELAND, O. — Piknik soc. kluba "Delavec" št. 28 JSZ na Zornovi farmi, Bradley Rd., Brooklyn, v nedeljo 30. julija.

AUGUST

Canonsburg, Pa. — Piknik kluba št. 118 in Konferenca JSZ za zap. Penno 20. avgusta na Drenikovem parku v Strabane, Pa.

MILWAUKEE, WIS.—Piknik kluba št. 37 JSZ v nedeljo 27. avgusta v Kusmatovem parku na W. Belmont Rd. in So. 92nd St., West Allis.

SEPTEMBER

Zbor JSZ in Prosvetne matice 16. in 17. septembra v Chicagu.

OKTOBER

CHICAGO, ILL. — Dramska predstava kluba št. 1 JSZ v nedeljo 29. oktobra v dvorani SNPJ.

NOVEMBER

CHICAGO, ILL. — Koncert "Save" v nedeljo 26. novembra v dvorani SNPJ.

CLEVELAND, O. — Koncert soc. Zarje na Zavalni dan 30. nov. v SND na St. Clair Ave.

DECEMBER

CLEVELAND, O. — Plesna veselicna kluba št. 49 JSZ na božični dan 25. decembra v Slov. del. domu na Waterloo Rd.

CHICAGO, ILL. — Silvestrova zabava kluba št. 1 dne 31. dec. 1939 v dvorani SNPJ.

1940

MAREC

CHICAGO, ILL. — Priredba v korist Proletarca v nedeljo 4. marca v dvorani SNPJ.

APRIL

CHICAGO, ILL. — Koncert "Save" v nedeljo 31. marca v dvorani SNPJ.

JUNIJ

CHICAGO, ILL. — Piknik v korist Proletarca v nedeljo 30. junija na Keglovem vrtu v Willow Springsu.

Listen to and Advertise over
PALANDECH'S YUGOSLAV RADIO

Folk Songs and Music Tamburitza Orchestra

Station WWAE, Every Sunday 1 to 2
536 S. Clark St., Chicago — Har. 3908

MILLER'S CAFE

5205 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Fino pivo, vino in iganje. Vsak petek ribja večerja, ob sobotah kosila. — Fina postrežba.
Dobra godba.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON

OFFICE HOURS:
2:00—4:00; 7:00—8:30 Daily
At 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212

At 1858 W. Cermak Rd
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100

Wednesday and Sunday by appointments only

Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call
Austin 5700

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNÍ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET CLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto. \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

NASLOV ZA LIST IN TAJNISTVO JE:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

THE UMPIRE MAKES THREE GOOD RULINGS

Each summer the justices of the supreme court of the United States get four months' vacation with pay. That's a bit more than the average working man gets, if any. Formerly the justices held that their big salaries were not subject to income taxation, but that was a little too raw, hence, after many years, they reversed the decision a few weeks ago.

On Monday of this week, just before adjourning for the long vacation, they handed down three important decisions—all of them favorable to the liberal element of the population.

One was the upholding of the injunction against Mayor Hague of Jersey City, directing him to cease interfering with labor organizations, their meetings, and other public meetings. A city administration that wants to interfere with meetings, particularly open-air meetings, can usually find some excuse; but the trouble in Jersey City may not be entirely over, but the officials are curbed at any rate, and it is hoped the people of that city will have the good sense to vote them into oblivion at the next election.

Another decision upholds the powers of the government to regulate interstate commerce in milk. Without assuming that the agricultural department is always wise in its regulating measures, it certainly would be very unwise to permit milk monopolies to do as they please.

The third decision rules that the proposed child labor amendment of the federal constitution has not died of old age. The amendment has been pending before the states for 15 years and has been ratified by 28 states, whereas it would have to be ratified by 36 states before it would become a part of the constitution. Its enemies have fought it hard, from the outset, and have prevented its ratification in many a legislature. The idea struck them that they might kill it by pleading that there must be a time limit for ratification by the states. So they approached the supreme court with this bright idea, and the court gave them a sock which was reminiscent of Joe Louis. They will get over it, however, and will urge congress to put a time limit on the amendment. They will also continue to try to block it in the state legislatures. On the other hand, labor will continue to seek to get the required number of ratifications. Wisconsin was one of the first states to ratify.

Milwaukee Post.

Russian Influence Saves \$130,000,000

Exhibits For New York's World Fair

The story of how Grover Whalen, impresario-in-chief of the New York World's Fair, nearly lost the great exhibits of European nations at the big exhibition is finally coming out. It seems that in 21 of the world's leading governments, not including the United States and Russia, signed a treaty establishing the International Bureau of Exhibitions. Under this treaty all shows inviting foreign participation must present their claims to the bureau. Without the bureau's sanction none of the 21 countries must take part in any international show.

In 1936 Whalen presented his invitation to the bureau and the New York World's Fair was given a secondary classification, which means that the exhibits of all nations in the bureau could exhibit but were confined to "secondary" showings, and that meant that such nations as did participate would spend the minimum on halls and exhibits.

Grover Whalen being a smart promoter, immediately got in touch with the Russian authorities. A month later he called representatives of the Press into his office to witness the signing of a contract between the fair and the Russian Ambassador Troyanovsky. It called for a four-million-dollar Russian exhibit which was decidedly not in the "secondary" class.

That passed the buck back to England and France. Could they allow Russia to overshadow the European countries before the millions that would attend the fair? Decidedly not, and the cable wires were soon announcing that France was coming in with a \$4,300,000 show; England agreed to do equally as well. Even the proud Mussolini came off his perch and quickly signed up for \$3,000,000. He couldn't play second fiddle to those horrible Russians.

Altogether it is expected that European countries will spend about \$30,000,000 on their halls and \$100,000,000 to fill them. So when American Slavs attend the big show in New York and study the gigantic European exhibits they can proudly remember that much of the credit for the magnificence of the shows may be fairly attributed to Slavonic influence.

—The American Slav.

Senate Civil Liberties Committee Needs Aid

Socialists and laborites generally should do everything they can through mass organizations to encourage the United States senate to allow Senator La Follette's request for an appropriation of \$100,000 with which to complete his work of investigating labor espionage, strike-breaking and the use of industrial police and munitions in strikes.

The request for \$100,000 for the Senate Civil Liberties committee is in the hands of the Senate Audit and Control committee, headed by Sen. James F. Byrnes of North Carolina.

The La Follette committee, whose work is at a standstill until the money is obtained, has returned to the United States Treasury one and one-half times the amount it spent since its investigations began several years ago.

The return, totaling \$232,000, was levied against persons and corporations whose tax evasion activities were discovered during the course of the committee's investigations.

Resolutions urging the appropriation should be addressed to Sen. Byrnes at the Senate Office Bldg., Washington, D. C. and copies sent to Senator La Follette. — Socialist Call.

Cook County Party News

County June Festival

Summer has come at last and it's getting too hot to hold our monthly dinners indoors. Therefore the county social committee, with the cooperation of the North Side branch, has prepared a county-wide June Festival for Sunday, June 18th at the Barnet home, 6012 N. Menard Ave. Enjoy indoor sports, community singing, horseback riding, golfing, hiking in forest preserve along north branch of Chicago river. Delicious buffet lunch served from 2 P. M. until 7. Phone reservations to Marianne Barnet, Newcastle 4946, no later than Friday, June 16.

Open Air Meetings

Street corner meetings will be held throughout the summer at the following locations: Thursdays at 8 P. M. (Belmont and Wilton). Saturdays at 8 P. M. (Roosevelt and Harding).

Many speakers will be needed, so please communicate with the county office immediately.

Co-Op Meeting

There will be another meeting of all Socialists active in consumers cooperatives to plan educational and recruiting work on Saturday, June 17, at 7:30 P. M. at 1505 N. Dearborn Parkway. Lawrence Van Camp of Michigan, secretary of the party's national co-op committee, and Maynard Krueger will be at the meeting. All co-op comrades are urged to attend.

State Executive Committee

The Illinois state executive committee met in Chicago May 27 with state chairman A. G. McDowell, state secretary Ben Williger and John Fisher of Gillespie, Joseph Tonielli of Marselles and Ina White, Anton Garden and Ed Adams of Chicago present. A great deal of attention was given to the campaign of building the already good-sized CALL circulation in the Illinois coal fields.

Joe Tonielli is to work on a public meeting to gain recruits in La Salle, Peru. The state committee, in cooperation with the Waukegan branch, will support Harry Fleischman, Cook County Organizer, in an intensive canvassing and reorganization campaign in Waukegan and North Chicago.—Harry Fleischman, Organizer.

BRANCH 27—"ZARJA" PICNIC JUNE 25

Cleveland, O.—The Socialist singing society "Zarja" in conjunction with Branch 27 JSF, will hold its picnic this year on Sunday, June 25, at Moeilnikar's farm. Sedmak's truck will leave the Slovene National Home at 1 P. M. and will stop at the S. D. D. in Collinwood and at St. Clair avenue and Nottingham Road.

The round-trip will be 25c. Frank Barbic, Jr., will furnish the music for dancing. In addition, there will be games and prizes. You will read further details concerning this affair in future articles. So come with us on Sunday, June 25, to Moeilnikar's farm, at any time of the morning or afternoon.

Sophie Turkman.

BOWLERS, ATTENTION!

Chicago, Ill.—All bowlers using the Slovene Labor Center courts please note that the Club is sponsoring an open house ballina tournament on Saturday, June 24, beginning at 2 P. M.

All members are urged to participate. Plans are underway to make this a regular feature if you will cooperate.

MOONLIGHT DANCE

Chicago, Ill.—"Victorians" Lodge 265 SSPZ, is sponsoring a moonlight dance Saturday, June 24, at Kegel's Grove in Willow Springs.

The "Victorians" have arranged for a perfect evening of fun and invite you all to join them. Omerz Club Orchestra will play.

UNFAIR TO BOSSES

One California employer is suing a striking local of the International Association of Machinists (IAM) for \$500,000, and \$1,000 a day extra for duration of a strike.

And they say that employers don't get an equal break under the law!

AS USUAL

"I hear you've been studying for months how to increase your salary. How did it turn out?" "Poorly. The boss had been studying how to cut down expenses."

Whenever I see a picture of that mechanical man I feel a chill of horror, lest we become like him. — Frances Perkins.

Our Doings Here and There

By Joseph Drasler

Over one hundred active workers throughout the country — in every town, city and hamlet where are people are to be found — are constantly on the "go" for Proletarec. Men and women who report every week or every few weeks to headquarters with renewals, new subscribers, literature sales, reports to our paper, and on various other organizational and educational work.

Many others, we say, "do their share" regularly, on a smaller scale. As with all labor newspapers — none seem fortunate enough to escape this predicament — Proletarec encounters its hardest and most trying financial struggles during the summer months. That particular period is, in reality, our "buckbear."

Income on subscriptions, donations and literature sales drops to its very lowest ebb then, leaving us at the mercy of our, we sometimes believe, big-hearted creditors. In preparation for off-setting this expected and seemingly inevitable summer slump, and in hopes of more or less overcoming it, we contacted all our "minute-men" and supporters last week with a special letter calling for increased activity in agitational work.

Included in each letter were lists of subscribers whose subs have expired, and a request that the local representative makes the round for renewals and possible new subscribers. For the benefit of our subscribers, we make mention of the fact that if the member following your name and address on our mailing list is less than that of the current issue of the paper, consider your subscription expired, and that it is time to renew.

Each subscriber should watch his number and make it a point of duty to keep it up to date. Conscientious readers, willing to cooperate in cutting down our expense and extra labor, will forward their renewal as soon as possible after date of expiration, thereby eliminating the necessity for letters of notification.

Warm summer months accompanied by the sweltering hot dog-days of July and August are not exactly compatible to energetic house-to-house canvassing. Granted! But, excuses of no kind will or can settle the problem. Our most effective recourse is work, hard work, regardless of how tuff and unpleasant the economic state may unfortunately be, "go-getters" still succeed.

Not in equal measure to times when working conditions were more stable, it's reasonable to expect, but nevertheless, the active, energetic person still succeeds. And Proletarec has quite a few of these. "Live-wires" who are at work constantly and unremittently and with a fair measure of accomplishment.

July 4th—Proletarec Picnic

"Time and tide wait for no man," 'tis truthfully said. Wise folks follow Lincoln's advice of "never laying off for tomorrow what can be done today," while others drift along on the philosophy that there will always be a tomorrow and one can always delay until tomorrow what should be done today.

To get to the point, it is only three more weeks till the date of our picnic. Three weeks which will have to be utilized to the fullest extent if we are to — and we certainly intend to — make it a repetition of last year's

successful affair through which over two hundred dollars was raised for the Sustaining Fund of Proletarec.

No one stays at home on the 4th of July. That day is a holiday for everybody, and most people are particularly anxious to get out into the country for the day. Therefore, with proper and sufficient advertising, we will undoubtedly succeed in attracting a large crowd to our picnic.

It will be held at Kegel's Grove in Willow Springs, which is located quite a distance out in the country away from the hot, stuffy, suffocating city atmosphere.

Good dance music and dancing will be on the bill of fare all afternoon and evening, with a loud-speaking system installed to broadcast music and the afternoon program to every corner and nook of the grove.

The program for the day will include games, dancing, hiking and plenty of good things to eat and drink and make it, all in all, a fine bright jolly day.

For the accommodation of those without autos, bus transportation will be arranged. The bus schedule to be announced later.

Let's all set this day aside for Proletarec's picnic and make it an affair to be described in one word "tops."

120,000 Children Suffer From Hatreds of Hitler

17,600 Find Refuge in France and Great Britain Is Caring for 6,197; Belgium, the Netherlands and Switzerland Help Out

Fuehrer Adolf Hitler's redrawing of the map of Europe and the destruction spread by bombing planes in Spain have inflicted suffering upon 120,000 children, of whom more than 34,000 have been driven from their homelands, a survey said recently.

Of the 34,000 homeless children, about 17,600 have found refuge in France; Britain is caring for 6,197; Belgium, 3,000; the Netherlands, 2,000; Soviet Russia, 2,000, and Switzerland, 550.

The Lord Baldwin Fund for Refugees in London reported that there are nearly 90,000 children under the age of 14 who "so long as the Nazi regime continues, may expect no future or dignity in the reich."

CONGRESS REJECTS TOWNSEND MEASURE

Washington.—The Townsend old age pension bill was crushed in the House recently by a vote of 302 to 97.

The bill was in the form long agitated by the Townsend movement, providing for \$200 monthly pensions to persons 60 years old or more, financed by a transaction tax.

Townsend leaders predicted that "when the next election rolls around there'll be many members who'll have a most difficult job laughing it off." The threat of reprisals is a real worry to Republicans, many of whom won office last November on reactionary platforms, but with Townsend support.

They say, that truth wins in the end. But that's too late.—Theo Ken.

"THE KING'S HIGHWAY"

You can be sure it will steer clear of the hamlets and hovels in which the unemployed live

Your World and Mine

By NORMAN THOMAS

General Moseley

If Americans had the sense of humor with which, sometimes, mistakenly they are credited, this absurd but dangerous Gen. Moseley would be laughed out of court because of the extraordinary exhibition of folly which he gave in his testimony before the Dies committee.

The man who is afraid to drink water at a committee hearing in the capital of the United States, lest it be poisoned, is a man of such riotous imagination or stupid demagoguery that he is not entitled to credence on any subject.

But, alas, in our modern civilization because of its various strains and because of the inadequacies of our education, there are always hundreds of thousands of credulous folks who may be somewhat impressed by the antics of a Moseley. Hence the necessity to use every possible device to show him up for the demagogue and trouble-maker that he is.

It cannot be said that the Dies committee did a good job. Its members fell to wrangling among themselves and gave new proof of the ineptness of their inquiry. In the Moseley case they had a chance with dignity to expose and flay anti-Semitism and the kindred iniquities of "Star-Spangled Fascism."

Townsend Plan

To fight Fascism it is, of course, necessary to maintain civil liberties, to attack racial intolerance and to show up folks like General Moseley. But it is also necessary—yes even more necessary—to prove that democracy can do its own job.

That proof isn't offered by mere negatives. The house of representatives did well to defeat the Townsend plan because all the revenues for helping the aged who don't work would be paid by a sales tax on those who do work so high as to strangle our economic life or lead to wholesale inflation.

But it isn't enough to defeat the Townsend plan. Something better must be done to help the aged.

Production, Distribution

Neither is it enough to defeat attacks upon WPA and the present

scheme of relief. The Association of American Social Workers has shown how tragically low and inadequate is relief. It is necessary to get production going and better to distribute what is produced. It isn't going to be enough for the president simply to show that his Republican opponents do not know what taxes to reduce or what relief items to cut.

They will go on, with increasing effectiveness, urging the public once more to trust to the initiative of private enterprise — and the public will trust in vain—unless and until the New Deal can offer sound plans for planned stimulation of production by government initiative but under democratic control.

Stalin Sits Pretty

If one is to accept nationalism as the sole standard for judging the conduct of nations, then it must be admitted that there is a good deal to be said for Stalin's treatment of the Anglo-French proposal for an alliance.

He is making those who were once the enemies of Soviet Russia almost grovel at his feet. He is showing a proper suspicion of the authors of the Munich pact. Even the German propaganda agencies are beginning to speak well of Russia. In terms of national power politics Stalin is sitting pretty.

But not in terms of any sort of Socialist ethics. The evil thing in Molotoff's speech was his direct invitation to Germany to open negotiations for a trade agreement similar to the agreement already made with Italy.

Now even for such a trade agreement there might be some excuse in terms of national interest, but there is no excuse at all for the double standard of Communists who urge upon the capitalist United States in season and out of season economic warfare, to the uttermost against Germany and Italy; warfare which in all likelihood will lead to military warfare, while Stalin's Russia practices the direct opposite. Such foreign policy is as hypocritical as the Communist advocacy of democracy everywhere except in the country and the unions where the Communists have power.

Consumer Notes

A Column of Useful Household Information

Before You Borrow . . .

Most consumers shop around before they buy expensive goods, but few do the same when they buy credit which is one of the most expensive items in some families' budgets.

Do you need or really want to borrow? Then before you borrow, ask yourself whether there is no place where you can get the money at less cost, advises the Consumers' Guide, publication of the Consumers' Counsel Division of the AAA. Personal-finance company credit is among the most expensive forms of consumer credit.

Friends or relatives sometimes have the available cash. If you are eligible to join a credit union, you may get money as low as 1/2 or 3/4 of one percent per month on the unpaid balance. You may be able to borrow at low rates on your paid-up insurance premiums. Personal-loan departments of commercial banks, and industrial or Morris Plan banks, are other sources of cash cheaper than small-loan companies, though not as cheap as their rates usually sound.

If you do go to the personal finance company office, look first for the State license on the wall. Bootleggers in credit can run interest rates up to many times the original loan.

Shop around a bit, checking rates of various dealers. Before you sign a loan application, decide on the amount of the loan and the best way to spread the payments without upsetting your budget too much. Easy payments are a myth. Many personal-finance company managers and interviewers have excellent advice to offer on budgeting.

Consider the security you are asked to give. Is there danger of your losing your furniture or your automobile? Wage assignments—giving the lender power to attach your pay check if you don't meet your loan payments—are bad. Employers sometimes discharge workers rather than bother honoring wage assignments.

Finally, remember you can save on interest charges by paying up sooner than the contract calls for. On the other hand, if you need the cash, you may be able to rearrange your schedule of payments over a longer period of time, which, of course, means paying more interest.

Variety In Greens For The Dinner Table

Spinach, for the benefit of the younger generation, isn't the only vegetable green that is starred for its vitamins and minerals when it's not

overcooked.

You can bring variety to the menu of the younger members of the family if you serve other fresh greens on the spring markets that are just as rich in minerals and vitamins.

If spinach has been making its appearance on the dinner table too often, try any of these nutritious green and leafy vegetables for a change: kale, dandelion tops, turnip chong, beet tops, collards, chard, escarole, mustard greens, or broccoli.

"Mechanized Larceny"

One of America's major, streamlined, mass-production industries is engaged in extracting nickels from people who have them, though they may badly need them otherwise. Through slot machines, punchboards, pinball games, jar deals, the American public is yearly separated from ten to fifteen billion nickels, which, added up, amount to from half to three-quarters of a billion dollars. According to a Gallup poll, the organization that measures public opinion, one out of every three adults plays these games, despite the fact that the odds against him are 2,000 to 1; that gambling statutes outlaw this practice; that hostile legislation is directed against the use of the contrivances which Mayor LaGuardia called "mechanical larceny."

This industry made great headway while other industries languished. With an investment of \$20,000,000 to \$50,000,000, and a business extending to sixty foreign countries, with five trade papers, annual conventions, factories, inventors, organizers, slick salesmen, lawyers, the drive for more and more suckers continues. This story of this industry is told in The Saturday Evening Post of May 13 by Samuel Lubell.

AS USUAL

Baton Rouge (La.) police have barred striking members of the National Maritime Union (CIO) from distributing handbills, offering \$100 reward for information leading to arrest of strikebreakers.

Next step will be to offer \$100 reward for the arrest of handbill passers.

To recommend thrift to the poor is both grotesque and insulting. It is like advising a man who is starving to eat less.—Oscar Wilde.